

ΑΘΕΪΣΤΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ, Η ΑΠΑΝΘΡΩΠΟΣ, ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΡΑΤΟΣ

(άναφορά στον αποδομητή Μπέρτραντ Ράσσελ (B. Russell))

Πηγή: <http://www.impantokratoros.gr/bertrand-russell.el.aspx>

«Αυτοί που εξουσιάζουν τα έθνη ονομάζονται εύεργέτες τους·
όμως σ' έσας να μη είναι έτσι» (Λουκ. 22,25έ.)

Άκολουθούν : **(Α)** Είσαγωγή και σχόλια, **(Β)** λίγα στοιχεία περι του *Bertrand Russell*, βιογραφικά κ.ά. και **(Γ)** αποσπάσματα έργων του ένδεικτικά τής προσχεδιασμένης **άριστεριστικής αποδομήσεως προς μιὰ Νέα Τάξη Πραγμάτων**, σχετικῶς με **(Γ1)** τήν έκπαίδευση του μελλοντικού πολίτη, τὸ διεθνισμό, καὶ τὸ σοβιετισμὸ ὡς πείραμα τοῦ Παγκοσμίου Κράτους, **(Γ2)** τὸν καλλιεργούμενο άγνωστικισμὸ-άθεϊά καὶ ἠθικὸ σχετικισμὸ, **(Γ3)** τὴ σεξουαλικὴ διαπαιδαγώγηση καὶ τὴν πορνογραφία, **(Γ4)** τὴν κατάργηση τῶν δογμάτων τῶν ἐκκλησιῶν, **(Γ5)** τὴ διανομὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας **(Γ6)** τὴν περιστολὴ τῆς κληρικῆς μισθοδοσίας ὥστε νὰ γίνει ἡ Ἐκκλησία πὶὸ προσαρμοστικὴ στὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, **(Γ7)** τὴν ἀποτέφρωση τῶν νεκρῶν καὶ **(Γ8)** τὴν καταστροφὴ τῆς πατριαρχικῆς οἰκογενείας με τὴν ἀντικατάσταση τῶν γονέων ἀπὸ τὸ κράτος· σχετικῶς καὶ με τὴν εὐγονικὴ, τὴ μείωση τοῦ παγκοσμίου πληθυσμοῦ καὶ τὴ μισθοδοτούμενη μητρότητα.

Προκύπτει ὅτι «παραδόξως» **πρὶν ἀπὸ πολλὰς δεκαετίες κάποιον** σκεπτόμενοι «πρὶν ἀπὸ μᾶς γιὰ μᾶς», **ἀποφαίνονταν καὶ ἀποφάσιζαν** γιὰ τὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας μας, τὰ ἤθη καὶ τὴν ἐκπαίδευση τῶν παιδιῶν μας, τὴν πληρωμὴ τοῦ ἔφημερίου μας, τὴν περιουσία τῆς Ἐνορίας μας, τὴν ἐξάπλωση τῆς πορνογραφίας, τὴ δημιουργία ἑνὸς ἀπολυταρχικοῦ Παγκοσμίου Κράτους, τὴ διάλυση τῆς οἰκογενείας καὶ πολλὰ ἄλλα χεῖριστα.

Ἡ **ἔλευση τῆς Νέας Ἐποχῆς καὶ Τάξεως Πραγμάτων**, με τὴν ἀποδόμηση τῆς παραδοσιακῆς κοινωνίας τῶν σταθερῶν κι εὐεργετικῶν θεσμῶν χιλιετιῶν, ἀποδεικνύεται ὅτι **δὲν εἶναι φυσιολογικὴ καὶ ἀβίαστη, ἀλλ' ἐπιμελῶς σχεδιασμένη καὶ μεθοδευμένη!**

A.

Είσαγωγή

Στὸ ἄρθρο μας αὐτό, παρουσιάζουμε ἀκροθιγῶς ἐπιλεγμένα στοιχεῖα, μερικὰ ἐλαχίστως προβαλλόμενα, πὺ καθιστοῦν ἰδιαίτερως ἐνδιαφέρουσα τὴν πολιτικὴ σκέψη καὶ τὸ κοινωνικὸ ὄραμα τοῦ μεγάλου ἀθέου φιλοσόφου Μπέρτραντ Ράσσελ (*Bertrand Russell*), ὄραμα πὺ βρίσκει τὴν ἀπόλυτη

ταυτότητά του και έκπληρωση στα σχέδια της Νέας Παγκοσμίου Τάξεως Πραγμάτων για τη νέα κοινωνία που αυτή θέλει να διαμορφώσει.

Προκαλεί, λόγου χάριν, άποτροπιασμό ή δικαιολόγηση έκ μέρους του Ράσσελ της **έξοντώσεως όσων εκπαιδευμένων πολιτών θά μπορούσαν να άποτελέσουν άπειλή για τó μελλοντικό Παγκόσμιο Κράτος** (βλ. παράγραφο **Γ1β** του παρόντος). Και μολοντί ως διήκουσα γραμμή της σκέψεως του Ράσσελ προβάλλεται συνήθως ή πρόταξη της έλευθερίας και της πρωτοβουλίας του μαθητή έναντι των εκπαιδευτικών επιδιώξεων του Κράτους, όμως ό Ράσσελ προχώρησε άφ' ένός στη διαπίστωση ότι ή παιδεία του άτόμου-προσώπου (individual) δέν μπορεί να ταυτίζεται με την παιδεία του πολίτη (citizen), άφ' έτέρου δέ και περαιτέρω στην ανάγκη, όπως προεγράφη, **της πρώιμης φυσικής έξοντώσεως όσων ιδιοφυϊών θά άπειλοΰσαν τó Παγκόσμιο Κράτος.**

Προκύπτει σαφώς έκ των γραφομένων, ότι, ένω ή εκπαιδευτική φιλοσοφία του Ράσσελ προέκρινε την πρωτοβουλία και την έλευθερία των μαθητών, όταν έπρόκειτο **να άποδομήσει τη «συντηρητική» έθνοκεντρική και χριστιανική παιδεία του δυτικού κόσμου, παρά ταΰτα προέτασε άλλους μηχανισμούς λειτουργίας για τη νέα έπιστημονική κοινωνία** του - κατά Ράσσελ ιδανικού (μᾶλλον δέ δυστοπικού) - Παγκοσμίου Κράτους, όταν ή τεχνολογία του ύπερ-ανθρώπου της νέας έποχής θά έχει ύποκαταστήσει τις συντηρητικές κατευθύνσεις της παλαιάς παιδείας [1].

Χωρίς άμφιβολία ό κυνισμός με τόν όποϊον ό Russell άναπτύσσει τὰ σχέδια για την έκπαίδευση στο μελλοντικό αυτό Κράτος, της Νέας Παγκοσμίου Τάξεως Πραγμάτων, **κυνισμός χαρακτηριστικός του άριστερου άθεισμοΰ** (όπως αυτός έκδηλώθηκε *par excellence* στη σταλινική Ρωσία, τη μαοϊκή - άκόμη και σήμερα - Κίνα και την Καμπότζη των Έρυθρών Χμέρ) άποδεικνύει όσα έγραψε ό Άγιος Ίουστίνος Πόποβιτς για την ουσιαστική, “άπό πυρήνος”, άπανθρωπία του άνθρωποκεντρισμοΰ-ούμανισμοΰ.

«Διά τόν εύρωπαϊκόν δαρβινοφασουστικόν άνθρωπον τó κύριον είς την ζωήν είναι ή άυτοσυντήρησις. Διά τόν άνθρωπον του Χριστου ή άυτοθυσία. Ό πρώτος λέγει: **θυσίαζε τόν άλλον χάριν του έαυτου σου! ό δέ δεύτερος: **θυσίαζε έαυτόν χάριν των άλλων!** ... **Έκτός του Θεανθρώπου δέν ύπάρχει άνθρωπος, αλλά πάντοτε ύπάνθρωπος ή ήμιάνθρωπος ή μη άνθρωπος.** Έδω πρέπει να προστεθῆ και ή έξῆς άλήθεια: **άνευ του Θεανθρώπου ό άνθρωπος είναι πάντοτε δοΰλος του θανάτου, δοΰλος της άμαρτίας, δοΰλος του διαβόλου...** **Έν τελευταία αναλύσει, όλοι οι ούμανισμοί φονεύουν τόν άμαρτωλόν λόγω της άμαρτίας, έξοντώνουν τόν άνθρωπον μαζί με την άμαρτίαν. Διότι δέν θέλουν τόν Θεάνθρωπον, ό Όποϊος είναι ή μόνη σωτηρία του άνθρώπου και άπό την άμαρτίαν, και άπό τόν θάνατον, και άπό τόν διάβολον. Έκεϊνος που δέν είναι ύπέρ του Θεανθρώπου είναι ως έκ τούτου κατά του άνθρώπου και είναι ως έκ τούτου δολοφόνος του άνθρώπου.** Και άκόμη είναι ως έκ τούτου και άυτόχειρ. Διότι άφήνει τόν άνθρωπον είς την πλήρη έξουσίαν της άμαρτίας, του θανάτου και του διαβόλου, έκ των όποίων μόνον ό Θεάνθρωπος δύναται να τόν σώση και κανείς άλλος ύπό τόν ούρανόν» [2].**

Τὰ άποσπάσματα έργων του Ράσσελ που παραθέτουμε άποδεικνύουν γενικώς (βάσει όσων έως τώρα έχουν έλθει στο φώς) πόση επίδραση άσκήθηκε άπό τη σκέψη του στους παράγοντες άποφάσεων της παγκοσμίου σκηνης τις τελευταίες δεκαετίες **ή μᾶλλον πόσον ό ίδιος ήταν φερέφωνο και «πολλαπλασιαστής γνώμης» των παραγόντων αυτών.** Όπως πρωτύτερα τó φουτουριστικό έργο του Aldous Huxley, «*Brave New World*» (1931), υπήρξε - κατά την όμολογία του ίδιου του Χάξλεϋ (σε όμιλία του στο *University of California, Berkeley*, 1962) - τó σχέδιο για μιá μελλοντική παγκόσμια κοινωνία άπολυταρχικής δομής, έτσι και οι γραμμές της άθειστικής φιλοσοφικής σκέψεως του Ράσσελ - πανομοιότυπες ένίστε με του Χάξλεϋ, κατά την όμολογία του Ράσσελ [3] - διαμόρφωσαν πολλές άπό τις

έξελίξεις που βλέπουμε σήμερα. Όπως άλλωστε και ο Χάξλεϋ, ο Ράσσελ στα έργα του είναι περισσότερο περιγραφικός της μελλούσης καταστάσεως, παρά δεοντολογεί (ώστε να τηρούνται και τα προσχήματα ...).

Είναι προφανές εκ τούτων ότι ο αθεϊσμός της άριστερας στα ἔσχατα θά ἔνωθεῖ με τὸν δυτικὸ καπιταλιστικὸ κρυπτο-αθεϊσμό για τὴ δημιουργία ἑνὸς ἀντιχρίστου οὐμανιστικοῦ ἐπιγείου - "hier und jetzt" - παραδείσου τῆς ὑποτεταγμένης πλειοψηφίας καὶ κυρίως, βέβαια, τῆς κυβερνώσης «διανοητικῆς ὀλιγαρχίας». Ὁ Ράσσελ, φυσικά, σκόπευε νὰ εἶναι με τὸ μέρος τῶν ὀλίγων κυβερνώντων διανοουμένων, ὡς διανοούμενος.

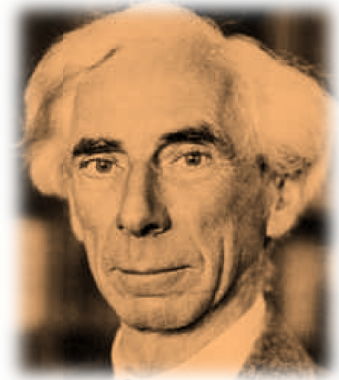
Ἡ ζωὴ τοῦ ἄλλως ἰδιοφυοῦς Ράσσελ ὑπῆρξε ἄστατη ὑπὸ τὰ πάθη, δὲν ἦταν ὅμως παράδοξο τοῦτο γιὰ ἓνα ἄνθρωπο με τὶς ἀρχές ζωῆς που θά δοῦμε ἐκτιθέμενες παρακάτω, στὸν ὁποῖον ἀρμόζει τὸ ἀγιογραφικὸν «*ὑπόσχεται σ' αὐτοὺς τὴν ἐλευθερία, ἐνῶ ὁ ἴδιος εἶναι δοῦλος τῆς φθορᾶς*» [4].

B.

Ὀλίγα στοιχεῖα γιὰ τὸν Bertrand Russell

Ὁ ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς Οὐάλλος φιλόσοφος Μπέρτραντ Ράσσελ (1882-1970), γνωστὸς μαθηματικὸς, ἱστορικὸς, κοινωνικὸς κριτικὸς, συγγραφεὺς, διανοούμενος καὶ εἰσηγητῆς τῆς ἀναλυτικῆς φιλοσοφίας (μαζὶ με τὸν *Gottlob Frege*, τὸν *Ludwig Wittgenstein* καὶ τὸν *George Edward Moore*), ὑπερασπιστῆς τοῦ λογικισμοῦ (ἢ *λογικοκρατίας, logicism*) καὶ τοῦ οὐδετέρου μονισμοῦ (τῆς ἀπόψεως ὅτι ὁ κόσμος ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα μόνον εἶδος οὐσίας που δὲν εἶναι οὔτε ἀποκλειστικῶς πνευματικὴ οὔτε ἀποκλειστικῶς φυσικὴ) ὑπῆρξε πρόσωπο με πολὺ μεγάλη ἐπίδραση στὴν παγκόσμια οὐμανιστικὴ σκέψη. Ἀποδέκτης τοῦ *Order of Merit* τὸ 1949 καὶ τοῦ *Νόμπελ Φιλολογίας* τὸ 1950, χάρις στὸν οὐμανισμό του καὶ τὴν «ὑποστήριξη τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως», προβλήθηκε ὡς ἐνεργὸς ὑπέρμαχος τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου, πολέμιος τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ, τῶν πυρηνικῶν ἐξοπλισμῶν, γενικῶς εἰπεῖν ὡς πασιφιστῆς καὶ ἐπώνυμος ἀριστερὸς «προοδευτικὸς» διανοούμενος.

Ἡ προσωρινὴ στα τέλη τοῦ 19^{ου} αἰ. ἔνταξή του στὴ νεοϊδρυθεῖσα «**Φαβιανὴ Ἐταιρεία**» (*The Fabian Society*), μιὰ ομάδα προσωπικοτήτων με ἀριστερὴ ἰδεολογία μετριοπαθῶν τάσεων, ἡ ὁποία ὑπῆρξε πρόδρομος τοῦ βρετανικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος (*Labour Party*), ἔφερε τὸ Ράσσελ σὲ ἔνωση ἰδεῶν καὶ προσπαθειῶν με σημαίνοντα μέλη τῆς σοσιαλιστικῆς ἰντελιγκέντσια καὶ ὄχι μόνον· μερικοὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι οἱ συγγραφεῖς **George Bernard Shaw**, ὁπαδὸς μεταξὺ ἄλλων τῆς φοβερᾶς «εὐγονικῆς» (eugenics) καὶ συνεκδότης τοῦ περιοδικοῦ "*The New Age*" (ἀπὸ τὸ 1907), καὶ **Herbert George Wells**, θιασώτης ἑνὸς παγκοσμίου κράτους - ὅπως ἄλλωστε κι ὁ Ράσσελ - ἐπίσης ἡ φεμινιστικῶν τάσεων συγγραφεὺς **Virginia Woolf**, ἡ φεμινίστρια καὶ δευτέρη ἡγέτιδα τῆς παγκοσμιοποιητικῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρείας **Annie Besant**, συνιδρύτρια δὲ καὶ πολλῶν τεκτονικῶν στοῶν τῆς μεικτῆς Μασονικῆς Στοᾶς «*Le Droit Humain*» («*Τὸ ἀνθρώπινο δίκαιο*»), ἡ **Emmeline Pankhurst**, ἐπίσης ἐνεργητικὴ "σουφραζέτα" φεμινίστρια, κ.ἄ. Μιὰ ἐπίσκεψη τοῦ Ράσσελ πάντως στὴ μπολσεβικικὴ Ρωσσία τοῦ Λένιν τὸ 1920 μετρίασε κάπως τὸν ἐνθουσιασμό του ὑπὲρ τοῦ «*ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ-κομμουνισμοῦ*» ὡς ἀπολυταρχισμοῦ, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ ἐγκαταλείψει τελείως τὶς ἀριστερὲς καὶ φιλο-σοβιετικὲς του ἰδέες.

(*Ἐπισημαίνουμε ἐδῶ, ἀπλῶς, τὶς ἐπίσης παγκοσμιοποιητικὲς ἐπιδιώξεις τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρείας, τῆς «μήτρας» τῆς New Aquarian Age, ἡ ὁποία ὑφαίνει τὸ θρησκευτικὸ μέρος τῆς Νέας Τάξεως Πραγμάτων.*)

Ο ριζοσπαστισμός του Ράσσελ σε θέματα θεωρίας της ήθικης έγινε άφορμή να διωχθεί από το τότε παραδοσιακό περιβάλλον. Το βιβλίο του «Γάμος και Ήθη» (*Marriage and Morals*, 1929) **προπαγάνδιζε την άποσύνδεση των γενετησίων σχέσεων από την τεκνογονία, χάρις στην εφεύρεση της αντισυλληψέως** και στην υπέρβαση της «βικτωριανής ήθικης»: επειδή δε κύριος σκοπός της οικογενείας είναι – κατά τον Ράσσελ - η ευζωΐα των παιδιών, θεωρούσε ότι **ο άνδρας και η γυναίκα πρέπει να θεωρούνται ολοκληρωμένο ζεύγος μόνον εάν υπάρχει προοπτική τεκνογονίας** (ένα πρώιμο «σύμφωνο έλευθέρως συμβιώσεως») [5]. Οι θέσεις του αυτές του έκόστισαν το διορισμό του ως Καθηγητού στο *City College of New York* δέκα χρόνια αργότερα.

Το 1945 με το έργο του «*Η Ιστορία της δυτικής φιλοσοφίας*» που έγινε best seller, έγινε παγκοσμίως γνωστός και έξασφάλισε οικονομική άνεση μέχρι το θάνατό του. Το 1943 ο μέχρι τότε άκλινης πασιφισμός του έλαβε την ηπιότερη μορφή του “*Relative Political Pacifism*”, σύμφωνα με τον όποιο ο πόλεμος είναι κακός, αλλά μικρότερο κακό από την επικράτηση του άπολυταρχισμού του Hitler. Το 1963 ο Ράσσελ ήταν **ο πρώτος που έλαβε το «Βραβείο των Ιεροσολύμων για την Έλευθερία του Άτόμου στην Κοινωνία»** (“*Jerusalem Prize for the Freedom of the Individual in Society*”).

(Είναι βεβαίως τραγική ειρωνία και έμπαιγμός το ποιοί βραβεύονται και με ποιο πρόσχημα. Προφανώς το βραβείο αυτό δεν έπιβράβευε την έλευθερία εκείνων των εύφυων νέων που θά ήταν φιλόδημοι και άντι-κομφορμιστές, αλλά των - ως ο Ράσσελ - ύποταγμένων έλιτιστών, σύμφωνα με όσα θά παραθέσουμε παρακάτω περί της μελλοντικής εκπαιδύσεως του Παγκοσμίου Κράτους, §Γ1.)

Το συχνότερα αναφερόμενο και χρησιμοποιούμενο στοιχείο της ύπάρξεως του Ράσσελ ήταν και είναι ο άθεϊσμός του: γράφει χαρακτηριστικώς μεταξύ πολλών άλλων και με τη χαρακτηριστική των άθέων προχειρότητα [6] φιλοσοφικής προσεγγίσεως: **«Θά προσκαλούσα όποιοδήποτε χριστιανό να με συνοδεύσει στις πτέρυγες παιδών όποιουδήποτε νοσοκομείου** για να δει τον πόνο που ύπάρχει εκεί και τότε να συνεχίσει να στηρίζει τη θέση του, ότι αυτά τα παιδιά είναι τόσο ήθικώς έγκαταλελειμμένα που άξίζουν αυτά που ύποφέρουν. Για να πει ένας άνθρωπος κάτι τέτοιο θά πρέπει να έχει καταστρέψει μέσα του κάθε συναίσθημα έλέους και συμπόνοιας. **Πρέπει, έν συντομία, να γίνει τόσο κακός, όσο ο Θεός στον όποιον πιστεύει.** Κανένας που πιστεύει ότι άξίζει να ύπάρχει αυτή η όδύνη στον κόσμο δεν μπορεί να κρατήσει τις ήθικες του άξίες άλώβητες άφου πάντα θά πρέπει να βρίσκει δικαιολογίες για τον πόνο και τη δυστυχία» [7].

(Βεβαίως, ο Ράσσελ, επειδή άνάλωσε τη ζωή του στη ... διακονία των άρρώστων στα νοσοκομεία, αντίθετα με πολλούς ... Χριστιανούς, δεν είχε την εύκαιρία να διαπιστώσει ότι τα νοσοκομεία ιδρύθηκαν πρώτη φορά σε χριστιανικά κράτη, σε αντίθεση με τον Καιάδα· όσον άφορα στην ήθικη άπαξία των παιδιών από θεολογικής άπόψεως, μάλλον ο Ράσσελ είχε συμβουλευθεί είτε τον Καλθίνο είτε τον μέγα ιεροεξεταστή του Ντοστογιέφσκι).

Σύμφωνα με την προσφάτως επικρατούσα άποψη των έρευνητών, η θρησκευτικο-φιλοσοφική σκέψη του Ράσσελ ξεκίνησε ως πλατωνική - θειστική και έξελιχθηκε σε δεϊστική με κατάληξη τον άγνωστικισμό και την άθειά [8]. Ο Bertrand Russell OM συνέγραψε περί τα 70 βιβλία, ύπερ τις 30,000 έπιστολές. Τα άναριθμητα άλλα μικρότερα κείμενά του (άρθρα, φυλλάδια κ.ά.) έκδίδονται από το 1983 από το McMaster University (“*The Collected Papers of Bertrand Russell*”), έχουν δε ήδη φθάσει τους 16 τόμους.

Ο Μπέρτραντ Ράσσελ απέθανε, αλλά δεν έτάφη, το 1970. Δεν υπήρξε, βεβαίως, κατά τη διαθήκη του, καμμία θρησκευτική τελετή στην καύση του νεκρού του. Η στάχτη του διεσκορπίσθη παρά τα βουνα της Ουαλλίας αργότερα το ίδιο έτος.

Γ.

Αποσπάσματα έργων του Ράσσελ

Πολλά από τα ενδιαφέροντα χωρία του Ράσσελ, πέραν τῆς ἀρχικῆς πρὸ καιροῦ ἐπισημάνσεώς τους, ἐντοπίσαμε χάρις στὶς ἱστοσελίδες α.ά. 1-3 πού παρατίθενται στὸ τέλος πρὸ τῶν σημειώσεων τέλους. Ψηφιακὴ μορφή μερικῶν ἐκ τῶν βιβλίων του μπορεῖ κάποιος νὰ βρεῖ σὲ ψηφιακὲς βιβλιοθηκὲς (βλ. λ.χ. τὶς 4-5) . Ἐπίσης, σὲ ἱστοσελίδες ἀθεϊστικοῦ περιεχομένου ἢ ὑποστηρικτικὲς τοῦ Ράσσελ, ἐντοπίσαμε πολλὰ χωρία ἔργων του, ἀλλὰ συχνὰ μὲ ἑλλιπεῖς παραπομπές, τὶς ὁποῖες ὁμως ἐντοπίσαμε.

Θέλουμε νὰ πληροφορήσουμε τὸν ἀναγώστη, ὅτι λόγοι πολλοὶ μᾶς παρεμπόδισαν ἀπὸ μιὰ ἐκτενέστερη ἔρευνα καὶ «ἀλιεῖα» τῶν τρομερῶν ἀπόψεων πού ὁ Μπέρτραντ Ράσσελ διαβίβασε στὸ εὐρὺ κοινὸ καί, ἀκόμη χειρότερα, στοὺς ἐπιστήμονες καὶ τοὺς ἄρχοντες, ἀπόψεις πού - κι ἀπὸ μιὰ πρόχειρη μόνον ματιὰ - εἶναι ἀπίστευτα «προφητικὲς» τῆς τωρινῆς καὶ τῆς σχεδιαζομένης - ἀπὸ τὴ διεθνή Νέα Τάξη Πραγμάτων - μελλοντικῆς καταστάσεως καὶ φοβερὰ ἀπροκάλυπτες στὶς διατυπώσεις τους. Ἐλπίζουμε ὅτι τὸ παρὸν δείγμα ἀρκεῖ γιὰ νὰ κατανοήσῃ κανεὶς ποιοὶ κύκλοι καὶ ποιές προοπτικὲς κρύπτονται ὀπισθεν τῶν σκοτεινῶν σημερινῶν ἐξελίξεων. Τὰ ἐδῶ ἀποσπάσματα, δὲν εἶναι τὰ χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ πού διήλθαμε, ἀλλὰ καθὼς νομίζουμε, πολὺ ἀντιπροσωπευτικὰ καὶ συμπτυκνωμένα σὲ νοήματα.

Γ1.

Περὶ τοῦ μελλοντικοῦ Παγκοσμίου Κράτους, τῆς ἐν αὐτῷ ἐκπαιδεύσεως, τοῦ διεθνισμοῦ, ἀντι-πατριωτισμοῦ καὶ φιλο-σοβιετισμοῦ

Γ1α. «Τὰ πλεονεκτήματα πού μποροῦν νὰ συλλεγοῦν ἀπὸ ἓνα ὀργανωμένο Παγκόσμιο Κράτος εἶναι σπουδαῖα καὶ προφανή. Θὰ ὑπάρξει ἐν πρώτοις ἀσφάλεια ἐναντίον τοῦ πολέμου καὶ ἀποφυγὴ τοῦ συνόλου σχεδὸν τῆς προσπαθείας καὶ τῶν ἐξόδων πού τώρα ἀφιερώνονται σὲ ἀνταγωνιστικοὺς ἐξοπλισμοὺς: **Θὰ ὑπάρξει, κάποιος πρέπει νὰ ὑποθέσῃ, μιὰ μόνη ὑψηλὰ ἀποδοτικὴ πολεμικὴ μηχανή,** πού θὰ ἀπασχολεῖ κυρίως ἀεροπλάνα καὶ χημικὲς μεθόδους πολέμου, πού θὰ εἶναι πολὺ ἐμφανῶς ἀκαταμάχητη, καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο δὲν θὰ συναντᾶ ἀντίσταση» [9].

Γ1β. «Σὲ κάθε μία ἀπὸ τὶς δύο περιπτώσεις, θὰ εἶναι ἓνας κόσμος, ὅπου θὰ εἶναι ἀδύνατη μιὰ ἐπιτυχὴς ἐπανάσταση. Μολονότι, φυσικά, σοραδικὲς δολοφονίες θὰ εἶναι ἀκόμη δυνατὸν νὰ λαμβάνουν χώρα, ὅμως **ἡ συγκέντρωση ὅλων τῶν σημαντικῶν ὄπλων στὰ χέρια τῶν νικητῶν θὰ τοὺς κάνει ἀκατανίκητους καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ θὰ ὑπάρξει ἀσφαλὴς εἰρήνη.** Ἀκόμη κι ἂν τὸ κυρίαρχο ἔθνος εἶναι ἐντελῶς ἄμοιρο ἀλτρουϊσμοῦ, οἱ ἡγετικὸι κάτοικοί του, τοῦλάχιστον, θὰ ἐπιτύχουν ἓνα πολὺ ὑψηλὸ ἐπίπεδο ὑλικῆς ἀνέσεως, καὶ θὰ εἶναι ἀπελευθερωμένοι ἀπὸ τὴν τυραννία τοῦ φόβου. Εἶναι πιθανόν, ὡς ἐκ τούτου, νὰ γίνουν σταδιακῶς πιὸ καλόβουλοι καὶ λιγότερο ἐπιρρεπεῖς στὴ δίωξη. Σὰν τοὺς Ρωμαίους, πρόκειται, μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, νὰ ἐπεκτείνουν τὴν ὑπηκοότητα στοὺς ἡττημένους. **Τότε θὰ ὑπάρξει ἓνα ἀληθὲς Παγκόσμιο Κράτος, καὶ θὰ καταστῆ δυνατὸν νὰ λησμονηθεῖ ὅτι θὰ ὀφείλεται ἡ ἀπαρχὴ του στὴν κατάκτηση.** Ποιὸς ἀπὸ ἐμᾶς, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἀλόυδ Τζώρτζ, ἔνωσε ἐξευτελισμένος ἀπὸ τὴν ἀντίθεση μὲ τὶς μέρες τοῦ Ἐδουάρδου Α΄ ; **Μιὰ παγκόσμια αὐτοκρατορία εἴτε τῶν Η.Π.Α. εἴτε τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. εἶναι γι' αὐτὸ τὸ λόγο προτιμητέα ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῆς συνέχισης τῆς παρουσίας διεθνοῦς ἀναρχίας» [10].**

Γ1γ. «Ἄν πρόκειται νὰ δικαιώσουμε μιὰ ὁποιαδήποτε συγκεκριμένη μορφή ἀτομικῆς ἐλευθερίας στὴν ἐπιστημονικὴ κοινωνία τοῦ μέλλοντος, θὰ πρέπει νὰ τὸ κάνουμε ἐπὶ τῆς βάσεως ὅτι αὐτὴ ἡ συγκεκριμένη μορφή ἐλευθερίας εἶναι γιὰ τὸ καλὸ τῆς κοινωνίας ὡς συνόλου, ἀλλὰ ὄχι στὶς περισσότερες περιπτώσεις ἐπὶ τῆς βάσεως ὅτι οἱ σχετικὲς ἐνέργειες δὲν ἐπηρεάζουν κανένα ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸν πού τὶς ἐνεργεῖ» [11].

Γ1δ. «Πρέπει, νομίζω, να γίνει παραδεκτό, ότι ένα συγκεκριμένο ποσοστό άμισθης προπαγάνδας είναι αναγκαίο για μια ελάχιστη κοινωνική συνοχή. Ένω μπορεί να υπάρξουν περιστάσεις όταν η παράβαση του νόμου είναι καθήκον, είναι όμως λίγες, και από γενικής απόψεως ο σεβασμός για το νόμο είναι επιθυμητός. Άν πρόκειται ποτέ να αποφευχθούν οι πόλεμοι, θα πρέπει να υπάρξει ένας διεθνής μηχανισμός που να επιλύει τις διαμάχες, και θα είναι αναγκαίο να διδαχθεί ο σεβασμός για τον οργανισμό που θα κάνει τις επιλύσεις» [12].

Γ1ε. «Νομίζω ότι το θέμα που θα είναι μεγίστης σημασίας πολιτικώς είναι το της ψυχολογίας της μάζας [...] Η σημασία του έχει μεγεθυνθεί σε τεράστιο βαθμό από την ανάπτυξη των συγχρόνων μεθόδων της προπαγάνδας. Από αυτές εκείνη με τη μεγαλύτερη επίδραση είναι αυτή που ονομάζουμε “έκπαίδευση”. Η θρησκεία παίζει κάποιο ρόλο, αλλά που διαρκώς σμικρύνεται· ο τύπος, ο κινηματογράφος και το ραδιόφωνο παίζουν ένα αυξανόμενο ρόλο [...] Μπορεί να ελπίζει κανείς ότι με την πάροδο του χρόνου θα μπορεί οποιοσδήποτε να πείσει οποιονδήποτε για ό,τιδήποτε, αν μπορεί να πιάσει τον ασθενή σε νεαρή ηλικία και αν του παρέχει το Κράτος χρήματα και έξοπλισμό [...] Σύντομα θα εξαχθούν διάφορα συμπεράσματα. Πρώτον, ότι η επίδραση της οικογενείας είναι παρακωλυτική. Δεύτερον, ότι δεν μπορούν να γίνουν πολλά, αν δεν αρχίσει η πολιτική κατήχηση προ της ηλικίας των δέκα ετών. Τρίτον, ότι στίχοι που επενδύονται με μουσική και επανειλημμένως μελωδούνται είναι πολύ αποτελεσματικοί. Τέταρτον, ότι η άποψη πως το χιόνι είναι λευκό, πρέπει να πιστευθεί ότι δείχνει μια νοσηρή προτίμηση για έκκεντρικότητα. Άλλα περιμένω. Είναι οι μελλοντικοί επιστήμονες που θα κάνουν αυτά τα αξιώματα ακριβή και θα ανακαλύψουν ακριβώς πόσο κοστίζει κατά κεφαλήν το να κάνει κάποιος τα παιδιά να πιστεύσουν ότι το χιόνι είναι μαύρο, και πόσο λιγότερο θα κόστιζε να τα κάνουμε να πιστεύσουν ότι είναι σκούρο γκρί» [13].

Γ1στ. «Άν και η επιστήμη αυτή θα μελετηθεί με επιμέλεια, όμως θα περιορισθεί άκαμπτα στην κυβερνώσα τάξη. Στο πλήθος δεν θα επιτραπεί να μάθει το πως παράχθηκαν οι πεποιθήσεις του. Όταν η τεχνική θα έχει τελειοποιηθεί, κάθε κυβέρνηση που θα έχει την ευθύνη της εκπαίδευσης για μια γενεά, θα είναι σε θέση να ελέγχει τους υποκειμένους της με ασφάλεια, άνευ της ανάγκης στρατών ή αστυνομικών» [14].

Γ1ζ. «Οι επιστημονικές κοινωνίες είναι ακόμη στη βρεφική τους ηλικία [...] Πρέπει να αναμένεται ότι οι πρόοδοι στη φυσιολογία και την ψυχολογία θα δώσουν στις κυβερνήσεις πολύ περισσότερο έλεγχο επί της διανοήσεως του ατόμου, απ’ όσον έχουν τώρα στις απολυταρχικές χώρες. Ό Φίχτε το κατέγραψε καθαρά, ότι η εκπαίδευση θα έπρεπε να στοχεύει στην καταστροφή της έλευθέρως βουλήσεως, ούτως ώστε, αφού οι μαθητές θα έχουν τελειώσει το σχολείο, να είναι άνίκανοι για το υπόλοιπο της ζωής τους να σκεφθούν ή να ενεργήσουν διαφορετικά απ’ ό,τι θα επιθυμούσαν οι Σχολάρχες τους» [15].

Γ1η. «Η διατροφή, οι ένέσεις και οι αποτροπές θα συνδυαστούν, από πολύ νεαρή ηλικία, για να παραγάγουν το είδος του χαρακτήρος και το είδος των φρονημάτων που οι αρχές θεωρούν επιθυμητό, και οποιαδήποτε κριτική των έξουσιών που θα υπάρχουν θα γίνει ψυχολογικώς αδύνατη» [16].

Γ1θ. «Βαθμιαίως, μέσω επιλεκτικής αναπαραγωγής, οι έγγενείς διαφορές μεταξύ αρχόντων και αρχομένων θα αυξάνονται, έως του γίνουν σχεδόν διαφορετικά είδη. Μια επανάσταση των “πληβείων” θα καταντούσε τόσο άδιανόητη, όσο μια οργανωμένη άνταρσία των προβάτων κατά της πρακτικής της καταναλώσεως πρόβειου κρέατος» [17].

Γ1ι. «Με παρόμοιο τρόπο οι επιστημονικοί άρχοντες θα παρέχουν ένα άλλο είδος εκπαίδευσης για συνήθεις άνδρες και γυναίκες και άλλο είδος για αυτούς που πρόκειται να γίνουν κάτοχοι επιστημονικής έξουσίας. Οι συνήθεις άνδρες και γυναίκες θα αναμένεται να είναι πειθήνιοι, εργατικοί, ακριβείς στα ώραρια, χωρίς πολλή περίσκεψη και συμβιβασμένοι. Από αυτά τα προσόντα, πιθανώς θα θεωρείται ως πιο σημαντική ή συμβιβαστικότητα. Για τη δημιουργία της θα ένταχθούν στο παιχνίδι όλοι οι έρευνητές της ψυχανάλυσεως, του μιχεβιορισμού και της βιοχημείας [...] Σχεδόν όλα θα είναι άγόρια και κορίτσια

φυσιολογικά, χαρούμενα, υγιή. Ἡ διατροφή τους δὲν θὰ ἀφήνεται στὰ καπρίτσια τῶν γονέων, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἐκείνη πού θὰ συνιστᾶται ἀπὸ τοὺς καλύτερους βιοχημικούς. Θὰ ξοδεύουν πολὺ χρόνο σὲ ἀνοικτὸ χῶρο, καὶ δὲν θὰ τοὺς δίδεται περισσότερη ἀνάγνωση βιβλίων, ἀπ' ὅση θὰ τοὺς εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαία. Πάνω σὲ ἰδιοσυγκρασία ἔτσι διαμορφωμένη, **τὸ νὰ εἶναι πειθήνιοι θὰ ἐπιβάλλεται** μετὰ τὶς μεθόδους τοῦ «λοχία τῶν ἀσκήσεων», ἢ ἴσως μετὰ τὶς πιὸ ἀπαλὲς μεθόδους πού ἐφαρμόζονται πάνω στοὺς Προσκόπους. Ὅλα τὰ ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια **θὰ μαθαίνουν ἀπὸ πρῶμῃ ἡλικία νὰ εἶναι αὐτὸ πού ὀνομάζεται «συνεργάσιμα»,** δηλαδή νὰ κάνουν ἀκριβῶς ὅ,τι κάνουν ὅλοι. Ἡ πρωτοβουλία θὰ ἀποθαρρύνεται σ' αὐτὰ τὰ παιδιά καὶ ἡ ἀνυποταξία, χωρὶς νὰ τιμωρεῖται, διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως θὰ ἀφαιρεῖται ἀπὸ αὐτὰ ἐπιστημονικῶς [18].

Γ1α. «Ἐκτὸς μόνον ἀπὸ τὸ θέμα τῆς ἀφοσιώσεως στὸ Παγκόσμιο Κράτος καὶ στὴ δική τους τάξη, **τὰ μέλη τῆς κυβερνώσης τάξεως θὰ ἐνθαρρύνονται νὰ εἶναι περιπετειῶδη καὶ γέμοντα ἀπὸ πρωτοβουλία.** Θὰ ἀναγνωρισθεῖ ὅτι εἶναι δουλειά τους νὰ βελτιώνουν τὴν ἐπιστημονικὴ τεχνικὴ καὶ **νὰ κρατοῦν τοὺς χειρῶνακτες ἱκανοποιημένους μὲσω συνεχῶν νέων διασκεδάσεων.** Ὡς ἐκεῖνοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐξαρτᾶται ὅλη ἡ πρόοδος, δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀνοίκεια ἡμεροί, οὔτε καὶ τόσο ἐξασκημένοι, ὥστε νὰ καταστοῦν ἀνίκανοι γιὰ νέες ιδέες. **Σὲ ἀντίθεση μετὰ τὰ παιδιά πού προορίζονται γιὰ χειρῶνακτες, θὰ ἔχουν προσωπικὴ ἐπαφὴ μετὰ τὸ δάσκαλό τους,** καὶ θὰ ἐνθαρρύνονται νὰ ἐπιχειρηματολογοῦν μετὰ ἐκεῖνον» [19].

Γ1β. «Σὲ ἐκείνες τὶς σπάνιες περιπτώσεις, κατὰ τὶς ὁποῖες ἓνα ἀγόρι ἢ κορίτσι - πού ἔχει περάσει τὴν ἡλικία ἐκείνη στὴν ὁποία συνηθίζεται νὰ καθορίζεται ἡ κοινωνικὴ θέση - δείχνει τέτοια ἀξιοσημείωτη ἱκανότητα ὥστε νὰ φαίνεται διανοητικῶς ἴσο μετὰ τοὺς ἄρχοντες, μιὰ δύσκολη κατάσταση θὰ προκύψει, ἢ ὁποῖα ἀπαιτεῖ σοβαρὴ περίσκεψη. Ἄν **τὸ νέο ἄτομο εἶναι σύμφωνο νὰ ἐγκαταλείψει τοὺς προηγούμενους φίλους** του καὶ νὰ ποντάρει τὴ μοῖρα του ὀλοκαρδίως μετὰ τοὺς ἄρχοντες, θὰ μπορεῖ, μετὰ ἀπὸ κατάλληλα tests, νὰ προαχθεῖ: **ἂν ὁμως δείξει ὅποιαδήποτε λυπηρὴ ἀλληλεγγύη πρὸς τοὺς προηγούμενους φίλους του,** οἱ ἄρχοντες θὰ συμπεράνουν διστακτικῶς, ὅτι **δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τίποτε ἄλλο μ' αὐτό, παρὰ νὰ τὸ στείλουν στὸ θάλαμο τοῦ θανάτου,** προτοῦ ἢ κακο-πειθαρχημένη εὐφυΐα του βρεῖ χρόνο νὰ διασπείρει τὴν ἐπανάσταση. Αὐτὸ θὰ εἶναι ἓνα ἐπίπονο καθήκον γιὰ τοὺς ἄρχοντες, ἀλλὰ **νομίζω ὅτι δὲν θὰ ἀποτραβηχτοῦν ἀπὸ τὴν ἐπιτέλεσή του»** [20].

Γ1γ. «Οἱ πιὸ πεφωτισμένοι [ἐκπαιδευτικοί] ἐπίσης ἀποδέχονται ταξινόμηση μὲσω tests νοημοσύνης. Ἄλλ' ἀκόμη καὶ οἱ πιὸ πεφωτισμένοι θέλουν τὰ πάντα κομμένα καὶ ραμμένα, καὶ ξεχνοῦν ἐκείνη τὴν ιδιότητα τῆς ἀτομικῆς ζωῆς πού κάνει κάθε ἀνθρώπινο ὄν διαφορετικὸ ἀπὸ κάθε ἄλλο. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ὑπάρχει ἓνας κίνδυνος στὴν περίπτωσι πού οἱ ἀξιοματοῦχοι τῆς ἐκπαιδεύσεως θὰ ἐνθάρρουν μιὰ ὁμοιομορφία, πρὸς τὴν ὁποῖα, σὲ κάθε περίπτωσι, τείνει ὁ κόσμος. Αὐτὸ εἶναι ἓνα διοικητικὸ πρόβλημα καὶ ἔχει μιὰ διοικητικὴ λύσι, δηλαδή τὴν ἀποκέντρωσι. **Ἄν ὑπῆρχε παγκόσμια κυβέρνησι, ἀναμφιβόλως θὰ ἐξασκοῦσε ἓνα συγκεκριμένον βαθμὸν ἐποπτείας ἐπὶ ὀλόκληρης τῆς ἐκπαιδεύσεως:** θὰ ἀπαγόρευε **ὑπερβολικὴν διδασκαλίαν τοῦ τοπικοῦ πατριωτισμοῦ** καὶ μπορεῖ νὰ ἀπαγόρευε διδασκαλίας πού θὰ τὶς θεωροῦσε ἀνατρεπτικὰς. Ἀλλὰ σὲ ὅλα τὰ ἄλλα πεδία θὰ ἄφηνε, χωρὶς ἀμφιβολία, τὴν ἐκπαίδευσιν νὰ ὀργανωθεῖ τοπικά. Ἄν ἐμπνεόταν ἀπὸ ἐπιστημονικὸ πνεῦμα, θὰ ἐπέτρεπε ἐπίσης διάφορα πειράματα σὲ νέες μεθόδους [...] Πρὸς τὸ σκοπὸ τῆς ἀνάπτυξης τοῦ πειραματικοῦ πνεύματος εἶναι πού πρέπει νὰ φροντίσουμε γιὰ τὴν **ἀνοχὴν στὰ “παραθυράκια” καὶ τὶς ἐξαιρέσεις στὸ ἐπιστημονικὸν Κράτος.** Δίχως “παραθυράκια” καὶ ἐξαιρέσεις, θὰ ὑπάρχει λίγη πρόοδος καὶ ἀνεπαρκὴς διαφορότητα· ἀλλ' αὐτό, νομίζω, μπορεῖ νὰ φθάσει νὰ γίνῃ πιστευτὸ ἀπὸ τοὺς ἀξιοματούχους, ὅταν θὰ ἔχουν ὅλοι ἀποκτήσει μιὰ ἀκέραια ἐπιστημονικὴ ἐκπαίδευσιν, ὅχι μόνον στὴ φυσικὴ καὶ τὴ χημεία, ἀλλ' ἐπίσης καὶ στὴ βιολογία. **Ὁ ἀτομοκεντρισμὸς [individualism],** ἂν καὶ εἶναι σημαντικὸν νὰ μὴ λησμονοῦμε τὰ δίκαια αἰτήματά του, **χρειάζεται, μὲσα σὲ ἓνα πυκνο-κατοικημένον βιομηχανικὸν κόσμον,** νὰ ἐλέγχεται περισσότερο - ἀκόμη καὶ στὴν ἀτομικὴ ψυχολογία - ἀπὸ ὅ,τι σὲ περασμένους καιροὺς. Πολὺ λίγοι ἄνθρωποι σὲ μιὰ βιομηχανικὴ κοινωνία εἶναι ἀνεξάρτητες μονάδες στὴν ἐργασία τους· ἡ μεγάλη πλειονότητά τους ἀνήκουν σὲ ὀργανισμοὺς, καὶ πρέπει νὰ ἐπιτελέσουν τὸ μερίδιόν τους μιᾶς συλλογικῆς προσπαθείας. Μιὰ αἴσθησι τῆς πολιτικῆς ιδιότητος [citizenship], τῆς κοινωνικῆς συνεργασίας, εἶναι, ὡς ἐκ τούτου, πιὸ ἀναγκαία ἀπ' ὅσο ἦταν· ἀλλὰ

παραμένει σημαντικό να διασφαλισθεί αυτό χωρίς πάρα πολλή σμίκρυνση της ατομικής κρίσεως και ιδιωτικής πρωτοβουλίας» [21].

Γ1ιδ. «Το [σοβιετικό] πείραμα είναι ακόμη εν εξέλιξη και μόνον ένας επιπόλαιος άνθρωπος θα αποτολμούσε να προβλέψει εάν θα επιτύχει ή θα αποτύχει· ή συμπεριφορά τόσο των έχθρων όσο και των φίλων έναντι αυτού, είναι μέχρι τώρα μοναδικώς αντι-επιστημονική. Έγώ πάντως, δεν έχω βιασύνη να επαινέσω ή το καλό ή το κακό στο σοβιετικό σύστημα, αλλά μόνο **να καταδείξω εκείνα τα στοιχεία επιμελούς σχεδιασμού που το καθιστούν μέχρι τώρα το πιο πλήρες υπόδειγμα μιας επιστημονικής κοινωνίας**. Πρωτίστως, όλοι οι πρωταρχικοί παράγοντες παραγωγής και διανομής ελέγχονται από το Κράτος δεύτερον, όλη ή εκπαίδευση είναι σχεδιασμένη να διεγείρει τη δραστηριότητα προς υποστήριξη του επίσημου πειράματος. Τρίτον, το Κράτος κάνει ό,τι μπορεί να αντικαταστήσει τις διάφορες παραδοσιακέςπίστεις που έχουν υπάρξει μέσα στην επικράτεια της Ε.Σ.Σ.Δ. με τη δική του θρησκεία· τέταρτον, φιλολογία και Τύπος ελέγχονται από την Κυβέρνηση και είναι τέτοια που έχει θεωρηθεί πιθανόν ότι θα βοηθήσουν στους έποικοδομητικούς σκοπούς της· πέμπτον, ή οικογένεια, στο βαθμό που αντιπροσωπεύει μια πιστότητα ανταγωνιστική στην πιστότητα προς το Κράτος, σταδιακώς αποδυναμώνεται· έκτον, το Πενταετές Σχέδιο στρέφει όλες τις οικοδομητικές ενέργειες του έθνους στην πραγματοποίηση μιας συγκεκριμένης οικονομικής ισορροπίας και παραγωγικής επάρκειας, χάρις στην οποία ελπίζεται ότι ένας επαρκής βαθμός υλικής ανέσεως θα εξασφαλισθεί για όλους» [22].

Γ1ιε. «Σε χώρες από πολλού συνηθισμένες στη δημοκρατία, **ή αυτοκρατορία αυτών των ολιγαρχιών μπορεί να κρυβεί πίσω από δημοκρατικές μορφές**, όπως ήταν αυτή του Αύγουστου στη Ρώμη, αλλά άλλου ή διακυβέρνησή τους θα είναι άνευ μεταμφίσεως. Άν πρόκειται να υπάρξει επιστημονικός πειραματισμός στην κατασκευή νέων ειδών κοινωνιών, **ή κυριαρχία της γνώμης της ολιγαρχίας είναι ουσιώδης**. Μπορεί να αναμένεται ότι θα υπάρξουν συγκρούσεις μεταξύ διαφορετικών ολιγαρχιών, αλλά· ότι τελικώς κάποια ολιγαρχία μόνη θα αποκτήσει παγκόσμια κυριαρχία, και θα παραγάγει **ένα παγκόσμιο όργανισμο τόσο πλήρη και λεπτομερή, όσο αυτός που τώρα υπάρχει στην Ε.Σ.Σ.Δ.**» [23].

Γ1ιστ. «Προφανώς δεν συνειδητοποίησε κανείς ότι ένας “καλός Άμερικανός”, όπως κι ένας “καλός Γερμανός” ή ένας “καλός Ιάπωνας” πρέπει να είναι, ωστόσο, ένα κακό ανθρώπινο όν. Ένας “καλός Άμερικανός” είναι ένας άνδρας ή γυναίκα ποτισμένος με την πεποίθηση ότι ή Αμερική είναι ή καλύτερη χώρα στη Γη και ότι πρέπει πάντοτε αυτή να υποστηρίζεται με ένθουσιασμό σε κάθε αντιπαράθεση. Είναι βεβαίως πιθανόν ότι όλες αυτές οι προτάσεις είναι αληθείς· κι αν είναι έτσι, ένας λογικός άνθρωπος δεν θα έχει αντιπαράθεση με αυτούς. Αλλά αν είναι αληθείς, πρέπει να διδάσκονται παντού, κι όχι μόνο στην Αμερική. Είναι ύποπτη περίπτωση, το ότι τέτοιες προτάσεις ποτέ δεν είναι πιστευτές έξω από τη συγκεκριμένη χώρα την οποία δοξάζουν. Έν τω μεταξύ, όλος ο μηχανισμός του Κράτους, σε όλες τις διαφορετικές χώρες, είναι ενεργοποιημένος στο να **κάνει άπροστάτευτα παιδιά να πιστεύουν παράδοξες προτάσεις, ή επίδραση των οποίων είναι το να τα κάνουν πρόθυμα να πεθάνουν υπερασπιζόμενα άρρωστημένα ενδιαφέροντα υπό την έντύπωση ότι μάχονται υπέρ της αληθείας και του δικαίου**» [24]. Περί του διεθνισμού βλ. και **Γ8β**.

Γ1ιζ. «Όσο επιμένει αυτή ή μορφή της δυσαρμονίας, ο κόσμος δεν μπορεί να απολαύσει τα προτερήματα που ή επιστήμη και ή τεχνική δεξιότητα έχουν καταστήσει δυνατά. **Η δυσαρμονία μεταξύ έθνων** ενθαρρύνεται από την εκπαίδευση κατά το παρόν και **θα μπορούσε να διακοπεί από την εισαγωγή διεθνικιστικής προπαγάνδας στα σχολεία**. Αυτό, βέβαια, είναι πολύ άπιθανο αν δεν προηγηθεί μια νίκη του πολιτικού διεθνισμού. Η εκπαίδευση μπορεί να σταθεροποιήσει τα πολιτικά επιτεύγματα, αλλά δεν είναι πιθανό να τα προκαλέσει, όσο ελέγχεται από έθνικά Κράτη» [25].

Γ1ιη. «Για να είναι ή ζωή ενός ανθρώπου ικανοποιητική, είτε από τη δική του όπτική είτε από αυτήν του κόσμου γενικώς, απαιτούνται δύο είδη αρμονίας: μια έσωτερική αρμονία νοημοσύνης, συναισθήματος και βούλησης και μια έξωτερική αρμονία με τις θελήσεις των άλλων. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις, ή υπάρχουσα εκπαίδευση είναι ελαττωματική. **Η έσωτερική αρμονία εμποδίζεται από τη θρησκευτική και**

ήθική διδασκαλία που δίνεται στη νηπιότητα και τη νεότητα, ή όποια συνήθως συνεχίζει να κυβερνά τα συναισθήματα, αλλά όχι τη νοημοσύνη στη μετέπειτα ζωή [...] Αυτό μπορεί να γίνει σε ιδιωτικά σχολεία σε μικρή κλίμακα, αλλά δίχως τη συνεργασία του Κράτους, δεν μπορεί να γίνει σε μια επαρκώς μεγάλη κλίμακα για να αποδώσει αποτελέσματα με σημασία διάφορη της πειραματικής» [26].

Γ1ιθ. «Όλα αυτά τα κακά έκπηδούν από μία πηγή, το ότι, ενώ η τεχνική μας απαιτεί συνεργασία όλης της ανθρώπινης φυλής, ως ενιαίας παραγωγικής και καταναλωτικής μονάδος, τα πάθη μας και οι πολιτικές πεποιθήσεις μας έμμένουν στο να απαιτούν ανταγωνισμό. Ο κόσμος μας είναι ένας τρελλός κόσμος. Από το 1914 έχει παύσει να είναι δημιουργικός, διότι οι άνθρωποι δεν θα ακολουθήσουν τη νοημοσύνη τους προς δημιουργία διεθνούς συνεργασίας, αλλά θα έμμείνουν στη διατήρηση του διχασμού του ανθρώπινου γένους σε έχθρικές ομάδες» [27].

Γ1κ. «Η αίσθηση υποχρεώσεώς μας στην κοινότητα είναι άσυγκρίτως μεγαλύτερη απ' ό,τι ήταν πρωτύτερα· αυτό οφείλεται σε διάφορες αιτίες, εκ των οποίων όλες έχουν τη ρίζα τους στην έπιστήμη. Η έξουσία του Κράτους επί του ατόμου είναι μεγαλύτερη απ' ό,τι ήταν, έξ αιτίας της πιό στενής οργάνωσης της κοινωνίας και των καλύτερων μηχανημάτων προς έντοπισμό του έγκλήματος. **Η εκπαίδευση είναι ένα αποτελεσματικό μέσο προπαγάνδας για το Κράτος, δίνοντας στους ανθρώπους τη δυνατότητα στη μετέπειτα ζωή να διαβάζουν τις έφημερίδες και έτσι να γίνονται δεκτικοί οποιασδήποτε απόψεως οι κάτοχοι της έξουσίας επιθυμούν να προωθήσουν.** Η κοινωνία είναι, με μια λέξη, περισσότερο οργάνικη απ' ό,τι ήταν, και οι επαγγελματικές δραστηριότητες κάποιου ανθρώπου είναι συνεπώς λιγότερο άθήμετες απ' όσο στο παρελθόν. Προς το παρόν δεν συλλέγουμε το πλήρες κέρδος από αυτό, λόγω της διαιρέσεως των δυνατών τμημάτων του ανθρώπινου γένους σε άμοιβαίως φιλύποπτα έθνη, **άλλα άν, όπως φαίνεται πιθανόν, μια παγκόσμια κυβέρνηση τελικώς θα έπιτευχθεί, οι αύξημένες πιθανότητες να καθοδηγεί το κέντρο, θα γίνουν πάρα πολύ προσοδοφόρες. Νομίζω ότι κάποιος πρέπει να αναμένει ότι η Κυβέρνηση θα συνεχίσει να αποκτά ένα αύξανόμενο έλεγχο επάνω στις ζωές των ιδιωτών,** όπως έχει κάνει διαρκούντος του περασμένου αιώνας. Το αποτέλεσμα μπορεί να είναι πιθανώς το να ύπολείπεται ο ιδιώτης σε σύγκριση με την κοινότητα. Αυτό είναι καθ' έαυτο λυπηρό, αλλά' η έπιστημονική τεχνική αναμφιβόλως καθιστά την άθήμετη συμπεριφορά πιό επικίνδυνη για την κοινότητα απ' όσο ήταν, **κι ως εκ τούτου κάνει κάποια σμίκρυνση της ιδιωτικής έλευθερίας αναπόφευκτη**» [28].

Γ2.

Περί άγνωστικισμού, άθείας και ήθικου σχετικισμού

Γ2α. «Η θρησκεία είναι ένα σύνολο πεποιθήσεων που τηρούνται ως **δόγματα**, κυριαρχώντας στη διαγωγή του βίου, και που **βαίνουν πέραν ή αντίθετα προς τα τεκμήρια**, έμπεδώνονται δε με μεθόδους που είναι συναισθηματικές ή απολυταρχικές, όχι διανοητικές [29]. Η θρησκεία βασίζεται [...] πρωταρχικώς και κυρίως επί του φόβου. Ο φόβος είναι ή βάση του όλου πράγματος – φόβος του μυστηριώδους, φόβος της ήττας, φόβος του θανάτου. **Ο φόβος είναι ο γονεύς της σκληρότητας, και για το λόγο αυτό δεν είναι παράξενο που ή σκληρότης και ή θρησκεία πορεύονται χεράκι-χεράκι [...]** Όσο έντονότερη έχει δειχθεί ή θρησκεία οποιασδήποτε περιόδου και όσο πιό βαθεΐα ή δογματική πίστη, τόσο μεγαλύτερη έχει δειχθεί ή σκληρότητα και χειρότερη ή γενική κατάσταση» [30].

Γ2β. «**Εγώ ο ίδιος είμαι άρνητής όλων των γνωστών θρησκειών και έλπίζω κάθε είδος θρησκευτικής πίστεως να έκλείψει.** Δεν πιστεύω, άν ζυγίσουμε τα πράγματα, ότι ή θρησκευτική πίστη ύπήρξε δύναμη υπέρ του καλού. Μολονότι είμαι έτοιμος να παραδεχθώ ότι σε συγκεκριμένες περιόδους και τόπους είχε κάποιες καλές επιπτώσεις, **τη θεωρώ ως άνήκουσα στη νηπιότητα της ανθρώπινης λογικής** και σε στάδιο προόδου που τώρα αναπτυσσόμενοι το ξεπερνάμε» [31].

Γ2γ. «[...] ότι ο άνθρωπος είναι το παράγωγο αίτιών οι όποιες δεν είχαν καμμία πρόβλεψη για το τέλος το όποιο θα έπετύχαναν· ότι ή προέλευσή του, ή ανάπτυξή του, οι έλπίδες και οι φόβοι του, οι αγάπες και τα πιστεύω του, δεν είναι παρά το αποτέλεσμα τυχαίας συναντήσεως ατόμων· ότι καμμία φωτιά

ἢ ἥρωισμός ἢ ἔνταση σκέψεως καὶ αἰσθήματος **δὲν μπορεῖ νὰ διατηρήσει τὴν ἀτομικὴ ζωὴ πέραν τοῦ τάφου**· ὅτι ὅλη ἡ ἐργασία τῶν αἰώνων, ὅλη ἡ ἔμπνευση, ὅλη ἡ μεσημεριάτικη λαμπρότητα τῆς ἀνθρώπινης εὐφυΐας **εἶναι προορισμένα νὰ ἐξαφανισθοῦν στὸ μεγάλο θάνατο τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος**· ὅτι ὅλος ὁ ναὸς τῶν ἀνθρωπίνων κατορθωμάτων πρέπει ἀναπόφευκτα νὰ ταφεῖ κάτω ἀπὸ τὰ μπάζα ἐνὸς σύμπαντος σὲ ἐρείπια - ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα, ἂν ὄχι πέραν πάσης ἀμφισβητήσεως, εἶναι τόσο σχεδὸν βέβαια, ὥστε **καμμία φιλοσοφία πού τὰ ἀμφισβητεῖ δὲν ἔχει ἐλπίδα νὰ σταθεῖ**. Μόνον ἐντὸς τῆς «σκαλωσιᾶς» αὐτῶν τῶν ἀληθειῶν, **μόνο μέσα στὸ σταθερὸ θεμέλιο τῆς ἀνυποχώρητης ἀπογνώσεως** μπορεῖ ἀπὸ ἐδῶ καὶ στὸ ἐξῆς νὰ κτισθεῖ ἀσφαλῶς τὸ καταφύγιο τῆς ψυχῆς » [32].

Γ2δ. «Ἄν μιὰ θρησκευτικὴ ἀντίληψη τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου πρόκειται ποτὲ νὰ ἐπανακτήσει τὶς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν ἐλευθέρως σκεπτομένων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, **θὰ πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθοῦν πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ πού εἴμαστε συνηθισμένοι νὰ συνδέουμε μὲ τὴ θρησκεία**. Ἡ πρώτη καὶ μεγαλύτερη ἀλλαγὴ πού ἀπαιτεῖται εἶναι ἡ καθιέρωση μιᾶς **ἠθικῆς τῆς πρωτοβουλίας, ὄχι ἠθικῆς τῆς ὑποταγῆς** μιᾶς ἠθικῆς τῆς ἐλπίδος παρὰ τοῦ φόβου, τῶν πραγμάτων πού εἶναι νὰ γίνουιν, παρὰ τῶν πραγμάτων πού εἶναι νὰ μείνουιν ἀνεργῆτα. Δὲν εἶναι ὅλο τὸ καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου νὰ ξεγλιστρήσει ἀπὸ τὸν κόσμο, ὥστε νὰ διαφύγει τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ [...] **Ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ πού πρέπει νὰ ἀναζητήσουμε δὲν θὰ εἶναι αὐτὴ τῆς περιστασιακῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τῶν ἀπὸ προκατάληψη ἀπαγορεύσεων, δὲν θὰ εἶναι λυπηρὴ ἢ ἀσκητικὴ**, θὰ ἀσχολεῖται λίγο μὲ κανόνες συμπεριφορᾶς. Θὰ ἐμπνέεται ἀπὸ ἓνα ὄραμα τοῦ τί μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ, καὶ θὰ εἶναι χαρούμενη μὲ τὴ χαρὰ τῆς δημιουργίας, ζώντας σὲ ἓνα μεγάλο ἐλεύθερο κόσμο πρωτοβουλίας καὶ ἐλπίδος. **Θὰ ἀγαπᾷ τοὺς ἀνθρώπους**, ὄχι γιὰ τὸ τί φαίνονται στὸν ἐξωτερικὸ ὀφθαλμὸ, ἀλλὰ **γιὰ τὸ τί ἡ φαντασία δείχνει ὅτι ἔχουν μέσα τους γιὰ νὰ γίνουιν**» [33].

Γ2ε. «Ἡ θρησκεία ἔχει τρεῖς κύριες παραμέτρους. Στὴν πρώτη θέση, **ὑπάρχουν τὰ σοβαρὰ προσωπικὰ πιστεύω κάποιου ἀνθρώπου**, ἐφ' ὅσον ἔχουν νὰ κάνουν μὲ τὴ φύση τοῦ κόσμου καὶ τὸν τρόπο ζωῆς. **Στὴ δεύτερη θέση εἶναι ἡ θεολογία. Στὴν τρίτη θέση εἶναι ἡ θεσμοποιημένη θρησκεία, δηλ. οἱ ἐκκλησίες**. Ἡ πρώτη ἀπὸ αὐτὲς τὶς παραμέτρους εἶναι κάπως ἀσαφής, ἀλλὰ ἡ λέξις «θρησκεία» ὅλο καὶ περισσότερο χρησιμοποιεῖται μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια [...] Αὐτὸ πού κάνει περίπλοκη τὴ στάση μου ἔναντι τῆς θρησκείας εἶναι τὸ ὅτι - μολοντί θεωρῶ πολὺ ἐπιθυμητὴ κάποια μορφή προσωπικῆς θρησκείας, καὶ αἰσθάνομαι πολλοὺς ἀνθρώπους ὡς μὴ ἱκανοποιητικὸς λόγῳ τῆς ἐλλείψεώς της - ὡστόσο **δὲν μπορῶ νὰ ἀποδεχθῶ τὴ θεολογία καμμιάς περιφήμου θρησκείας, καὶ τείνω νὰ σκέπτομαι ὅτι οἱ περισσότερες ἐκκλησίες τὶς περισσότερες φορὲς ἔχουν κάνει περισσότερο κακὸ παρὰ καλὸ**» [34].

Γ2στ. «Στὸν κόσμον αὐτὸ τῆς ρευστότητος οἱ ἄνθρωποι φέρουν τὸ μερίδιόν τους ὡς αἰτίες ἀλλαγῆς, μὲ τὴ συνείδηση δὲ τῶν ἑαυτῶν τους ὡς αἰτιῶν, ἐξασκοῦν βούληση καὶ συνειδητοποιοῦν τὴ δύναμη. **Γνώση, συναίσθημα, καὶ δύναμη, ὅλα αὐτὰ θὰ ἔπρεπε νὰ πλατυνοῦν στὸ ἔπακρο κατὰ τὴν ἀναζήτησιν τῆς τελειότητος τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος**. Δύναμη, Σοφία καὶ Ἀγάπη, σύμφωνα μὲ τὴν παραδοσιακὴ θεολογία, εἶναι οἱ ἀντίστοιχες ιδιότητες τῶν Τριῶν Προσώπων τῆς Τριάδος, καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοια ἂν μὴ τι ἄλλο, **ὁ ἄνθρωπος ἔφτιαξε τὸ Θεὸ κατ' εἰκόνα του**. Ἔτσι σκεπτόμαστε τὸν ἄνθρωπον ὡς ἄτομον. Τὸν ἀντιλαμβανόμαστε, **ὅπως ἔχει γίνεῖ ἀντιληπτὸς ἀπὸ τοὺς Βουδδιστῆς, τοὺς Στωικούς, τοὺς Χριστιανούς ἀγίους καὶ ὅλους τοὺς μυστικούς**» [35].

Γ3.

Περὶ σέξ, σεξουαλικῆς διαπαιδαγωγήσεως καὶ πορνογραφίας

Σύμφωνα μὲ τὸν Al Seckel σὲ εἰσαγωγὴν του στὸ ἔργο τοῦ Ράσσελ, *Περὶ τῶν ἐθνῶν, τοῦ σέξ καὶ τοῦ γάμου*, «ὁ Ράσσελ δὲν ἔβλεπε τίποτε κακὸ στὶς σεξουαλικὲς σχέσεις πρὸ τοῦ γάμου, καὶ ὑποστήριζε προσωρινούς χωρὶς παιδιὰ γάμους γιὰ τοὺς περισσότερους φοιτητῆς πανεπιστημίων. Εἶναι λάθος νὰ θεωρεῖται ὁ Ράσσελ ἐχθρὸς τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου, μολοντί πράγματι ἐναντιωνόταν στὴ συνέχιση τῆς ἐγγαμῆς σχέσης, ὅταν δὲν θὰ εἶχε ἀπομείνει πιά ἀγάπη [ἔρωτας] [36]. Αὐτὸ πού σόκαρε πολὺ τοὺς

άνθρώπους ήταν τὸ σχόλιό του, ὅτι ἕνας μόνιμος γάμος δὲν ἀπέκλειε ἀναγκαστικά καὶ μερικές προσωρινές ἐξώγαμες σχέσεις» [37].

Γ3α. «Θὰ ἀσχολούμουν **μὲ τὸ θέμα τῆς σεξουαλικῆς ἠθικῆς**, ἀκριβῶς ὅπως θὰ ἔκανα καὶ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα. Θὰ ἔλεγα, ὅτι **ἂν αὐτὸ πὺν κάνεις δὲν κάνει κακὸ σὲ κανένα, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ τὸ καταδικάσεις**. Καὶ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ καταδικάσεις **ἀπλῶς καὶ μόνο ἐπειδὴ κάποιος ἀρχαῖος ταμποῦ ἔχει πεῖ ὅτι αὐτὸ εἶναι ἐσφαλμένο**. Θὰ ἔπρεπε νὰ ἐρευνήσεις ἂν αὐτὸ κάνει κακὸ ἢ ὄχι, καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ βάση τῆς σεξουαλικῆς ἠθικῆς, ὅπως καὶ ὄλων τῶν ἄλλων» [38].

(*Σημείωση: αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ νεο-σατανισμοῦ, κατὰ τὸν Aleister Crowley: «Κάνε ὅ,τι θέλεις, ἀρκεῖ νὰ μὴ βλάπτει τοὺς ἄλλους» [39]).*

Γ3β. «Δὲν εἶναι μόνον ἡ ἀντιμετώπιση τῶν χριστιανῶν ἀπέναντι στὴ σεξουαλικὴ συμπεριφορὰ πὺν εἶναι ἐπικίνδυνη γιὰ τοὺς ἄνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντιμετώπιση τῆς γνώσεως τῶν σεξουαλικῶν θεμάτων. Καθένας πὺν ἔχει κάνει τὸν κόπο νὰ μελετήσῃ τὸ θέμα ἀμερόληπτα γνωρίζει ὅτι **ἡ τεχνητὴ ἄγνοια πὺν προσπαθοῦν νὰ ἐπιβάλλουν στὰ παιδιὰ οἱ χριστιανοὶ εἶναι ὑπερβολικὰ ἐπικίνδυνη** γιὰ τὴ σωματικὴ καὶ τὴν ψυχικὴ υἰεΐα, καὶ δημιουργεῖ – σὲ αὐτοὺς πὺν ἀντλοῦν τὴ γνώση τους ἀπὸ «κακὲς» συζητήσεις, ὅπως τὰ περισσότερα παιδιὰ – μιὰ ἀντίληψη πὺν θεωρεῖ τὸ σὲξ βρώμικο καὶ γελοῖο. Δὲν νομίζω ὅτι μπορεῖ κανεὶς νὰ ὑπεραμυνθεῖ τῆς θέσεως ὅτι ἡ γνώση εἶναι ἀνεπιθύμητη. **Δὲν θὰ ἔβαζα ὄρια στὸν τρόπο αὐξήσεως τῆς γνώσεως σὲ κανέναν καὶ σὲ καμμία ἡλικία**. Ἀλλὰ εἰδικὰ στὴν περίπτωση τῆς σεξουαλικῆς γνώσεως **ὑπάρχουν πολὺ πὺν σημαντικὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ αὐτῆς, παρὰ γιὰ ὁποιαδήποτε ἄλλη γνώση**. Ἐνα ἄτομο εἶναι πολὺ πὺν ἀπίθανο νὰ συμπεριφερθεῖ σοφῶς ὅταν ἔχει ἄγνοια γιὰ ἕνα θέμα, παρὰ ὅταν τὸ ἔχει μελετήσει, καὶ **εἶναι γελοῖο νὰ ἀποδίδουμε στοὺς νέους μιὰ αἴσθησι ἀμαρτίας ἐπειδὴ ἔχουν μιὰ φυσικὴ περιέργεια** γιὰ ἕνα σημαντικό ζήτημα» [40].

Γ3γ. «Σχεδὸν κάθε ἐνήλικας στὶς χριστιανικὲς κοινότητες εἶναι λίγο ἢ πολὺ νευρικῶς ἄρρωστος ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ ταμποῦ στὴ σεξουαλικὴ γνώση κατὰ τὰ παιδικὰ του χρόνια. Καὶ ἡ αἴσθησι τῆς ἀμαρτίας πὺν ἐμφυτεύεται μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο προκαλεῖ κακία, νευρικότητα καὶ ἠλιθιότητα στὴ συνέχεια τῆς ζωῆς του. **Δὲν ὑπάρχει καμμία λογικὴ βάση γιὰ νὰ κρατοῦμε ἕνα παιδὶ στὴν ἄγνοια γιὰ ὅ,τιδήποτε ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίζει, εἴτε γιὰ τὸ σὲξ εἴτε γιὰ ὁποιοδήποτε ἄλλο θέμα**. Καὶ ποτὲ δὲν θὰ ἔχουμε ἕνα πνευματικῶς υἰγιή πληθυσμό, μέχρι νὰ ἀναγνωρισθεῖ αὐτὸ τὸ γεγονός κι ἐφαρμοστεῖ στὴν ἐκπαίδευση τῶν παιδιῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον **εἶναι ἀδύνατον ὄσο οἱ Ἐκκλησίες ἔχουν τὸν ἔλεγχο τῆς ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς**» [41].

Αὐτὰ ἔλεγε ὁ Ράσσελ, πὺν συνέβη *«ἀπὸ φυσικὴ περιέργεια»* καὶ *«νευρικὴ υἰεΐα»* νὰ διατηρεῖ μοιχικούς δεσμούς παραλλήλως μὲ τὸν πρῶτο ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους (τέσσαρες κατὰ σειρὰν) [42] γάμους του· βλέπετε, στὸ σοσιαλισμὸ ὄλα εἶναι «κοινὰ», συνεπῶς καὶ ὁ γάμος. Ἴραγε ὁ Ράσσελ θὰ ἐνεθάρρυνε καὶ τὴν ἄνευ ὀρίων γνώση τῶν παιδιῶν στὰ ἐκρηκτικά, στὰ τυχερὰ παίγνια κ.λπ.;

Γ3δ. «... Δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει κανένας νόμος γενικῶς ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν προκλητικῶν ἐκδόσεων. [...] Ἡ «Νομοθεσία τοῦ Λόρδου Campbell», ὅπως καθένας μπορεῖ νὰ διαπιστώσῃ διαβάζοντας τὶς λογομαχίες γι' αὐτήν, στόχευε ἀποκλειστικῶς στὴν πάταξη τῆς πορνογραφίας, καὶ ἐθεωρεῖτο τότε, ὅτι εἶχε ἔτσι σχεδιασθεῖ, ὡστε νὰ εἶναι ἀνίκανη γιὰ χρῆσι ἐναντίον ἄλλων εἰδῶν φιλολογίας. Αὐτὴ ἡ πίστι, ὄμως, βασιζόταν σὲ ἀνεπαρκὴ ἐκτίμησι τῆς ἐξυπνάδας τῶν ἀστυνομικῶν καὶ τῆς ἠλιθιότητος τῶν δικαστῶν [...] Γι' αὐτὸ μποροῦμε, βασιζόμενοι σὲ πληθὺ ἱστορικῶν ἀποδείξεων, νὰ γράψουμε καθαρά, ὅτι **ἡ λογοκρισία θὰ χρησιμοποιοθεῖ ἐναντίον ἔργων σημαίνουσας καλλιτεχνικῆς ἢ ἐπιστημονικῆς ἀξίας**, ἐνῶ πρόσωπα τῶν ὁποῖων ὁ σκοπὸς εἶναι καθαρῶς ἀνήθικος, πάντοτε θὰ βρίσκουν τρόπους νὰ ξεγλυστροῦν μέσα ἀπὸ τὰ παραθυράκια τοῦ νόμου [...] ... ἐκδόσεις πὺν εἶναι ἀναμφιβόλως καὶ φανερῶς πορνογραφικὲς, θὰ ἔκαναν πολλὴ μικρὴ ζημία, ἂν ἡ σεξουαλικὴ διαπαιδαγώγησι ἦταν λογικὴ [...] Ἡ φανερὴ πορνογραφία θὰ ἔκανε μικρότερη ζημία ἂν ἦταν ἀνοικτὴ καὶ ἀναίσχυντη, παρ' ὄση ζημία κάνει ὅταν καθίσταται ἐνδιαφέρουσα χάρις στὴ μυστικότητα καὶ τὴν ἀφάνεια. Παρὰ τὸν νόμο, σχεδὸν κάθε ἄνδρας κάπως εὐκατάστατος ἔχει στὴν νεότητά του δεῖ ἄσμενες φωτογραφίες ὄντας ὑπερήφανος γιὰ τὸ ὅτι τὶς ἀπόκτησε, ἐπειδὴ ἦταν δύσκολο νὰ τὶς ἐξασφαλίσῃ» [43].

Γ4.

Περὶ ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων

«Δὲν εἶναι τόσο ὅτι τὸ σύμβολον πίστεως τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐσφαλμένο. Αὐτὸ πού δὲν πάει καλὰ εἶναι ἡ ἴδια ἢ ὑπαρξὴ συμβόλου πίστεως. Ἀπὸ τῆ στιγμῆ πού τὸ εἰσόδημα, ἡ θέσῃ καὶ ἡ ἐξουσία ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἀποδοχὴ ὁποιοῦδήποτε δόγματος, ἡ διανοητικὴ εἰλικρίνεια εἶναι σὲ κίνδυνο. Οἱ ἄνθρωποι θὰ λένε στὸν ἑαυτὸ τους ὅτι ἡ ἐπίσημη κατάφαση εἶναι δικαιολογημένη, χάρις στὸ καλὸ πού θὰ τοὺς ἐπιτρέψει νὰ κάνουν. Ἀποτυγχάνουν νὰ συνειδητοποιήσουν, ὅτι γι' αὐτοὺς πού ἡ πνευματικὴ ζωὴ ἔχει κάποια ἐνεργητικότητα, ἡ ἀπώλεια τῆς πλήρους διανοητικῆς ἀκεραιότητος, θέτει τέλος στὴ δύναμη νὰ κάνει κανεὶς τὸ καλὸ, δημιουργώντας σταδιακῶς σὲ ὅλες τὶς κατευθύνσεις ἀδυναμία νὰ δεῖ τὴν ἀλήθεια ἀπλῶς. **Ἡ αὐστηρότητα τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἔχει εἰσαγάγει τὸ ἴδιο κακὸ στὴν πολιτικὴ** ἐκεῖ, ἐπειδὴ τὸ κακὸ εἶναι συγκριτικῶς νέο, εἶναι ὄρατὸ σὲ πολλοὺς πού νομίζουν ὅτι εἶναι ἄνευ σημασίας ὡς πρὸς τὴν Ἐκκλησία. **Ἀλλὰ τὸ κακὸ εἶναι μεγαλύτερο ὅσον ἀφορᾷ στὴν Ἐκκλησία, διότι ἡ θρησκεία εἶναι μεγαλύτερης σημασίας ἀπὸ τὴν πολιτικὴ**, καὶ ἐπειδὴ εἶναι περισσότερο ἀναγκαῖο οἱ ὑπερασπιστὲς τῆς θρησκείας νὰ εἶναι ἐντελῶς ἄνευ μώμου» [44].

Γ5.

Περὶ ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας

«Ἡ περιουσία πού εἶναι διαθέσιμη μόνο γιὰ ἐκείνους πού θὰ ὑποστηρίξουν ἓνα καθιερωμένο θεσμό, ἔχει τὴν τάση νὰ ἀλλοιώνει τὶς κρίσεις τῶν ἀνθρώπων ὅσον ἀφορᾷ στὸ ἐξαίρετον τοῦ θεσμοῦ. Ἡ τάση χειροτερεύει, ὅταν ἡ περιουσία συνδέεται μὲ τὴν κοινωνικὴ ἐκτίμηση καὶ εὐκαιρίες γιὰ ποταπὴ ἐξουσία. Εἶναι τὸ χειρότερο, ὅταν ὁ θεσμὸς εἶναι δεμένος διὰ νόμου μὲ ἓνα ἀρχαῖο δόγμα, τὸ ὁποῖο εἶναι σχεδὸν ἀδύνατο νὰ ἀλλάξει, κι ὅμως εἶναι ἐκτὸς ἐπαφῆς μὲ τὴν ἐλεύθερη ἀπὸ χειροπέδες σκέψη τῆς σήμερον. Ὅλες αὐτὲς οἱ αἰτίες συνδυάζονται γιὰ νὰ βλάψουν τὴν ἠθικὴ δύναμη τῆς Ἐκκλησίας» [45].

Γ6.

Περὶ μισθοδοτουμένης ἱερωσύνης

«Γιὰ νὰ μὴ εἶναι ἡ θρησκεία βλαπτικὴ σὲ ἓνα κόσμον ταχύτατων ἀλλαγῶν, πρέπει, ὅπως ἡ Κοινωνία τῶν Φίλων, νὰ διευθύνεται ἀπὸ ἀνθρώπους πού ἔχουν ἄλλες ἀπασχολήσεις κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἑβδομάδος, πού κάνουν τὴ θρησκευτικὴ τους ἐργασία ἀπὸ ἐνθουσιασμό, **χωρὶς νὰ λαμβάνουν καμμία ἀμοιβή** [...] Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν περίπτωσιν μιᾶς ἀρκετὰ στατικῆς κοινωνίας, καμμία θρησκευτικὴ ζωὴ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ζῶσα ἢ ἀληθινὴ ὑποστήριξις στὸ πνεῦμα, ἐκτὸς **ἐὰν εἶναι ἀπελευθερωμένη ἀπὸ τὸν ὄνειρικὸ δαίμονα τῆς ἐπαγγελματικῆς ἱερωσύνης**» [46].

Βεβαίως πρόθεσις τοῦ Ράσσελ δὲν ἦταν ἡ ἀποκατάστασις τοῦ αἰσθήματος διακονίας τοῦ ἱερέως καὶ ἡ ἐξαφάνισις τῆς ἐπαγγελματικῆς χρήσεως τῆς ἱερωσύνης, ἀλλὰ τὸ νὰ κάνει τὸν ἱερέα περισσότερο προσαρμοστικὸ στὶς ἀπαιτήσεις τῆς καθημερινότητος. Γράφει σχετικῶς, ἐρμηνεύοντας τὸν Ράσσελ, ὁ Jack Pitt: «Εἶναι ἡ ἄποψη τοῦ Ράσσελ, ὅτι **μὲ τὴ διάλυση τῆς ἐπαγγελματικῆς ἱερωσύνης θὰ ἀνέρχονταν θρησκευτικοὶ ἡγέτες πού θὰ ἦταν πολὺ πιὸ κοντὰ στὴν κοινὴ ζωὴ καὶ λιγότερο ἀσχολούμενοι μὲ κοινωνικὰ ἀσχετοσύνης**. Θὰ ἦταν πιὸ ἐλεύθεροι ἀπὸ θεσμικὰ καὶ ἱστορικὰ προκαταλήψεις ὅσον ἀφορᾷ στὰ ἠθικὰ καὶ θρησκευτικὰ θέματα, καὶ θὰ ὑπῆρχε μικρότερη τάσις σ' αὐτοὺς νὰ ἀπομονώνονται ἀπὸ τοὺς ὁπαδούς τους. Ἐὰν αὐτὲς οἱ ἐπιπτώσεις πράγματι θὰ ἐπακολουθοῦσαν, ὑπάρχουν μᾶλλον ἀσαφεῖς ἀποδείξεις γιὰ νὰ τὸ μάθουμε, ἀλλὰ ἡ πρότασις του εἶναι πιὸ ἀρμονικὴ μὲ τὶς ἠθικὰς διδασκαλίαις τῆς θρησκείας παρὰ μὲ μιὰ ὀργανωτικὴ ἀλυσίδα διοικήσεως, πού ἡ πλησιέστερη ἀναλογία τῆς μπορεῖ νὰ βρεθεῖ στὶς κοσμικὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις» [47].

Γ7.

Περὶ ἀποτεφρώσεως

«Σ' αὐτὴν τὴ συνάφεια οἱ ὀρθόδοξοι ἔχουν μιὰ περίεργη ἀντίρρηση στὴν ἀποτεφρώση, πὺ φαίνεται νὰ δείχνει μιὰ ἀνεπαρκῆ συνειδητοποίηση τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ. Ὑπάρχει ἡ σκέψη ὅτι ἓνα σῶμα πὺ ἔχει ἀποτεφρωθεῖ θὰ εἶναι πιὸ δύσκολο γι' Αὐτὸν νὰ τὸ ξανα-συναρμολογήσει ἀπ' ὅτι ἓνα πὺ ἔχει τοποθετηθεῖ ὑπογείως καὶ ἔχει μεταμορφωθεῖ σὲ σκουλήκια. Ἀναμφιβόλως, ἡ συλλογὴ τῶν σωματιδίων ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ ἡ ἀναστροφή τοῦ χημικοῦ ἔργου τῆς καύσεως θὰ ἦταν κάτι ἐργῶδες, ἀλλὰ εἶναι σίγουρα βλάσφημο νὰ ὑποθέσει κανεὶς ὅτι ἓνα τέτοιο ἔργο εἶναι ἀδύνατο γιὰ τὴ Θεότητα. **Συμπεραίνω, ὅτι ἀντίρρηση στὴν ἀποτεφρώση συνεπάγεται φοβερὴ αἴρεση. Ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἀν ἡ ἀποψή μου θὰ ἔχει ἀρκετὴ βαρῦτητα γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους.** Ἦταν μόνον μὲ μεγάλη ἀργοπορία καὶ δισταγμὸ πὺ ἡ Ἐκκλησία ἐπέτρεψε τὸν τεμαχισμό τῶν πτωμάτων σὲ ἀναφορὰ πρὸς τὴ μελέτη τῆς ἱατρικῆς» [48].

Γ8.

Περὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν γονέων ἀπὸ τὸ Παγκόσμιο Κράτος, περὶ εὐγονικῆς, περὶ μειώσεως τοῦ παγκοσμίου πληθυσμοῦ καὶ μισθοδοτουμένης μητρότητος

Γ8α. «Εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ὁ γάμος, ὡς θεσμός, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐνδιαφέρει τὸ Κράτος μόνο λόγῳ τῶν παιδιῶν· καὶ θὰ ἔπρεπε, ἐνόσω εἶναι χωρὶς παιδιά, νὰ ἀντιμετωπίζεται ὡς καθαρῶς ἰδιωτικὸ θέμα. Εἶναι ἐπίσης ξεκάθαρο, ὅτι, ἀκόμη κι ὅταν ὑπάρχουν παιδιά, τὸ Κράτος ἐμπλέκεται μόνο μέσῳ τῶν καθηκόντων τοῦ πατέρα, τὰ ὅποια εἶναι πρωταρχικῶς οἰκονομικά. Ὅπου εἶναι εὐκόλο τὸ διαζύγιο, ὅπως στὴ Σκανδιναυία, συνήθως τὰ παιδιά πηγαίνουν μὲ τὴ μητέρα, ὡστε **ἡ πατριαρχικὴ οἰκογένεια τείνει νὰ ἐξαφανισθεῖ.** Ἐάν, ὅπως συμβαίνει ὄλο καὶ περισσότερο ὅσον ἀφορᾷ στοὺς ἔμμισθους, τὸ Κράτος ἀναλάβει τὰ καθήκοντα πὺ μέχρι τώρα ἔπιπταν ἐπάνω στοὺς πατέρες, **ὁ γάμος θὰ παύσει νὰ ἔχει λόγο ὑπάρξεως καὶ πιθανῶς δὲν θὰ εἶναι πιά συνήθης, ἐκτὸς μόνο μεταξὺ τῶν πλουσίων καὶ τῶν θρησκευομένων»** [49].

Γ8β. «Ἐν ὄσω ὁ κόσμος παραμένει διαιρεμένος σὲ ἀνταγωνιζόμενα μιλιταριστικὰ κράτη, ἡ ὑποκατάσταση τῶν γονέων ἀπὸ δημόσιους ὀργανισμοὺς στὴν ἐκπαίδευση σημαίνει ἐντατικοποίηση αὐτοῦ πὺ λέγεται πατριωτισμός, δηλαδὴ μιᾶς προθυμίας νὰ ἐνδώσουμε σὲ ἀμοιβαία ἐξολόθρευση, χωρὶς μιᾶς στιγμῆς ἐνδοιασμό, ὅποτε οἱ κυβερνήσεις ἔχουν τέτοια ροπή. **Ἀναμφιβόλως ὁ πατριωτισμός, ὅπως λέγεται, εἶναι ὁ φοβερότερος κίνδυνος στὸν ὅποιον εἶναι τῶρα ἐκτεθειμένος ὁ πολιτισμός,** καὶ ὁ,τιδήποτε αὐξάνει τὴ μολυσματικότητά του πρέπει νὰ τὸ φοβόμαστε παραπάνω ἀπὸ τὴν πανώλη, τὸ λοιμὸ καὶ τὴν ἀσιτία. Στὸ παρὸν οἱ νέοι ἄνθρωποι ἔχουν μιὰ μοιρασμένη ἀφοσίωση, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά στοὺς γονεῖς τους καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη στὸ Κράτος. Ἄν θὰ συνέβαινε νὰ εἶναι στὸ Κράτος ἡ μοναδική τους ἀφοσίωση, τότε ὑπάρχει σοβαρότατος λόγος νὰ φοβόμαστε ὅτι ὁ κόσμος θὰ γινόταν ἀκόμη πιὸ ἀίμοδιψῆς ἀπὸ ὅ,τι εἶναι τῶρα. Γι' αὐτὸ νομίζω, ὅτι **ἐν ὄσω παραμένει ἄλυτο τὸ πρόβλημα τοῦ διεθνισμοῦ, ἡ αὐξανόμενη συμμετοχὴ τοῦ Κράτους στὴν ἐκπαίδευση καὶ φροντίδα τῶν παιδιῶν ἔχει τόσο μεγάλους κινδύνους, πὺ ξεπερνοῦν σὲ βάρος τὰ ἀναμφίβολα προτερήματά της [...]** Ἡ οἰκογένεια ἀποσυντίθεται γρήγορα καὶ ὁ διεθνισμὸς ἀναπτύσσεται ἀργά. Ἡ κατάσταση, λοιπόν, εἶναι τέτοια πὺ δικαιολογεῖ σοβαρὲς ἀνησυχίες. Παρὰ **ταῦτα, δὲν εἶναι ἄνευ ἐλπίδος, διότι ὁ διεθνισμὸς μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθεῖ γρηγορότερα ἀπ' ὅ,τι στὸ παρελθόν»** [50].

Γ8γ. «Μέχρι τὰ πρόσφατα χρόνια, οἱ γυναῖκες εἶχαν λίγες εὐκαιρίες νὰ κάνουν ζωὴ ἀνεξάρτητη, καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἀναγκάζονταν νὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοὺς συζύγους ἢ ἄνδρες συγγενεῖς. Ἡ πατριαρχικὴ οἰκογένεια, πὺ περιελάμβανε ὑποστήριξη τῶν συζύγων γυναικῶν καὶ καταγωγὴ ἀπὸ τὴν ἀνδρική γραμμὴ, ὀδηγοῦσε φυσιολογικῶς στὴν ἐπιμονὴ γιὰ ἀρετὴ στὶς συζύγους, ἡ ὅποια ἐπιβαλλόταν μὲ πολὺ αὐστηρὲς ἔθιμικὲς καὶ θρησκευτικὲς ποινές, καὶ συνήθως, στοὺς πρῶτους πολιτισμοὺς, μὲ τὴ θανατικὴ ποινὴ γιὰ γυναῖκες ἔνοχες γιὰ μοιχεία. Ἐνῶ ἡ νομικὴ ποινὴ ἔγινε ἐλαφρότερη καὶ τελικῶς ἐξαφανίστηκε ἐκτὸς ἀπὸ μερικὲς διακεκριμένες περιοχές, ὅπως ἡ Πολιτεία τῆς Νέας Ὑόρκης, **ἡ ἔθιμικὴ καὶ θρησκευτικὴ κατακραυγὴ παρέμεινε.** Αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ καθιερωμένου κώδικα, ὅπως εἶδαμε, εἶναι ἀσύμβατο, πρακτικῶς καὶ ὄχι θεωρητικῶς, μὲ τὴν ἐπιδίωξη ἰσότητος τῶν γυναικῶν πρὸς τοὺς ἄνδρες. Ὅπου οἱ γυναῖκες μποροῦν

μόνες τους να κερδίσουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἢ διεκδίκηση τῆς ἰσότητός τους εἶναι ἀκαταμάχητη. Ἐντονες προσπάθειες καταβάλλονται νὰ παρεμποδίσουν ἔγγαμες γυναῖκες ἀπὸ τὴν ἀπόκτηση ἐργασίας, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποθέσει ὅτι αὐτὲς οἱ προσπάθειες μποροῦν νὰ ἔχουν πολὺ μόνιμη ἐπιτυχία. Ἐπίσης **θὰ ὑπάρξει ἕνας ἀύξανόμενος ἀριθμὸς τρόπων μὲ τοὺς ὁποίους ἡ γυναῖκα θὰ μπορεῖ νὰ κερδίσει τὰ πρὸς τὸ ζῆν χωρὶς νὰ εἶναι ἀναμάρτητος ἀρετῆς ἀπὸ μιὰ συμβατικὴ ὀπτική. Ὁ ὑφιστάμενος ἠθικὸς κώδικας, ὡς ἐκ τούτου, βρίσκεται στὴ διαδικασία καταρρεύσεως ἀπὸ οἰκονομικὰς αἰτίες.** Πτωτικοὶ ρυθμοὶ γεννήσεων, συνδυασμένοι μὲ τὸ μιλιταρισμὸ, δίνουν στὸ Κράτος ἕνα ἀύξανόμενο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν εὐζωΐα τῶν παιδιῶν, διότι εἶναι ἐπιζήμιον, ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ τῆς Κυβερνήσεως, νὰ πεθάνει ἕνας ἄρρην πρὶν νὰ εἶναι ἀρκετὰ ἐνήλιξ γιὰ νὰ σκοτωθεῖ στὸ πεδίο τῆς μάχης. Ὅπου οἰκονομικὰ αἰτία συνδυάζονται γιὰ νὰ μειώσουν τὴν γυναικεία ἀρετὴ, καὶ νὰ αὐξήσουν τὸ μερίδιον τοῦ Κράτους στὴ συντήρηση τῶν παιδιῶν, εἶναι ξεκάθαρον **ὅτι ἡ σημασία τῶν πατέρων πρέπει νὰ μειωθεῖ, καὶ μαζί μὲ αὐτὴν ὅλα ἐκεῖνα τὰ συναισθήματα καὶ οἱ ἠθικὲς ἐπιταγὲς ποὺ εἶναι συνδεδεμένα μὲ τὴν πατριαρχικὴ οἰκογένεια.** Στὸ παρόν, γονεῖς καὶ Κράτος συνεργοῦν στὴ σκέψη ὅτι εἶναι καλὸ γιὰ τὰ παιδιά νὰ διδάσκονται μιὰ ὀπτικὴ πάνω στὰ σεξουαλικὰ θέματα ἢ ὁποῖα ἔρχεται ἀπὸ τὸ παρελθόν, καὶ δὲν εἶναι καλὰ προσαρμοσμένη στὸν κόσμον τοῦ παρόντος. Αὐτὸ εἶναι ἕνα παράδειγμα τοῦ συντηρητισμοῦ τοῦ συναισθήματος, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ σεξ καὶ τὴν οἰκογένεια. Αὐτὸς ὁ συντηρητισμὸς εἶναι ἰδιαίτερος δυνατὸς ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἐκπαίδευση, ἀφοῦ οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι εἶναι τῆς γνώμης ὅτι δὲν βλάπτει τοὺς νέους νὰ διδάσκονται μιὰ πολὺ αὐστηρὴ ἠθικὴ. **Ἡ ἐκπαίδευση, ὡς ἐκ τούτου, τείνει νὰ ἐμποδίζει τὶς κοινωνίες ἀπὸ τὴν προσαρμογὴ τους στὶς ἀνάγκες ὅσο γρήγορα θὰ ἔπρεπε** καὶ κάνει πολλοὺς ἐνήλικες ἄνδρες καὶ γυναῖκες νὰ νιώθουν ἕνα τρόπο, προερχόμενο ἀπὸ τὴν πρῶιμη ἐκπαίδευσή τους, γιὰ πράγματα ποὺ θὰ ἦταν καλὸ νὰ ἀποδέχονται ὡς φυσιολογικά» [51].

Γ8δ. «**Συμπεραίνοντας τὴ διάλυση τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν ἴδρυση λογικῶς διοικουμένων κρατικῶν ἰδρυμάτων γιὰ παιδιά, πιθανῶς θὰ διαπιστωθεῖ ἀναγκαῖον νὰ προχωρήσουμε ἕνα βῆμα παραπέρα** στὴν ἀντικατάσταση τοῦ ἐνστίκτου ἀπὸ τὸν κανονισμὸ. Οἱ γυναῖκες, συνηθισμένες στὸν περιορισμὸ τῶν γεννήσεων καὶ χωρὶς ἄδεια νὰ κρατοῦν τὰ παιδιά τους, θὰ εἶχαν μικρὸ κίνητρο νὰ ὑπομένουν τὶς ταλαιπωρίες τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ τὸν πόνον τοῦ τοκετοῦ. Κατὰ συνέπεια **γιὰ νὰ διατηρήσουν τὸν πληθυσμὸ, πιθανῶς θὰ ἦταν ἀναγκαῖον νὰ κάνουν τὴν ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ ἕνα καλο-πληρωμένο ἐπάγγελμα,** ὄχι βεβαίως ποὺ νὰ ἐξασκεῖται ἀπὸ ὅλες τὶς γυναῖκες ἢ ἀκόμη καὶ μιὰ πλειοψηφία, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ συγκεκριμένο ποσοστὸ, ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ περάσει **tests καταλληλότητος, ἐξ ἐπόψεως κτηνοτροφικῆς.** Τί tests θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιβάλλονται στοὺς γεννήτορες καὶ τί ποσοστὸ τοῦ ἀνδρικοῦ πληθυσμοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποτελοῦν, εἶναι ἐρωτήματα ποὺ δὲν καλοῦμαστε ἀκόμη νὰ ἀπαντήσουμε» [52].

Γ8ε. «Δεδομένης μιᾶς μεγαλύτερης γνώσης τῆς κληρονομικότητος, ἀπ' ὅση κατέχουμε στὸ παρόν, **θὰ ἦταν, βεβαίως, δυνατὸν νὰ βελτιώσουμε τὴ ράτσα [μας] σχεδὸν ἐπ' ἄπειρον.** Τὸ καλῦτερον 25% κάθε γενεᾶς γυναικῶν **μπορεῖ νὰ ξεχωρισθεῖ γιὰ μητρότητα καὶ τὸ καλῦτερον 1% κάθε γενεᾶς ἀνδρῶν** αὐτὸ θὰ ἀπαιτοῦσε, φυσικὰ, μιὰ **ὀλοκληρωτικὴ ἐπανάσταση σὲ ὅλες τὶς ἠθικὲς μας ἰδέες ποὺ ἀφοροῦν στὸ γάμον καὶ τὴν οἰκογένεια.** Δὲν φαίνεται πιθανὸ ὅτι τὰ δυτικὰ ἔθνη θὰ υἰοθετοῦσαν ὁποιοδήποτε τέτοιο σχέδιον, ἐκτὸς σὲ κάποια πολὺ ἐπείγουσα κατάστασις, ἀλλὰ κάποιος θὰ μπορούσε νὰ τὸ φαντασθεῖ υἰοθετούμενον στὴν Ἰαπωνία, μὲ τὸ ἀποτέλεσμα ὅτι σὲ ἕναν αἰῶνα ἢ ἰαπωνικὴ φυλὴ θὰ γινόταν φυσικῶς καὶ διανοητικῶς τόσο κολοσσιαίως ὑπέρτερη ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους, ὥστε νὰ εἶναι ἰκανὴ νὰ ἀποκτήσει παγκόσμια κυριαρχία. Ὁ φόβος, τότε, θὰ μπορούσε νὰ τρομοκρατήσει τὰ δυτικὰ ἔθνη στὸ νὰ τὴ μιμηθοῦν» [53].

Γ8στ. «Τὰ ἔθνη ποὺ τώρα αὐξάνονται ἀλματωδῶς θὰ ἔπρεπε νὰ ἐνθαρρυνθοῦν νὰ υἰοθετήσουν τὶς μεθόδους μὲ τὶς ὁποῖες, στὴ Δύση, ἡ αὐξηση τοῦ πληθυσμοῦ ἔχει μειωθεῖ. Ἡ ἐκπαιδευτικὴ προπαγάνδα, μὲ κυβερνητικὴ βοήθεια, θὰ μπορούσε νὰ ἐπιτύχει αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα σὲ μιὰ γενεά. **Ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὡστόσο, δύο ἰσχυρὲς δυνάμεις ποὺ ἀντιτίθενται σὲ μιὰ τέτοια πολιτικὴ: ἡ μιὰ εἶναι ἡ θρησκεία, ἡ ἄλλη ὁ ἐθνικισμὸς.** Νομίζω ὅτι ὄλων ἐκείνων ποὺ μποροῦν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ γεγονότα, εἶναι καθήκον νὰ συνειδητοποιήσουν καὶ νὰ διακηρύξουν, ὅτι ἡ ἀντίθεση στὴν ἐξάπλωσις τοῦ περιορισμοῦ τῶν γεννήσεων, ἂν ἐπιτύχει, ὅπωςδήποτε θὰ ἐπιβάλλει στὸ ἀνθρώπινον γένος τὸ πλέον τρομερὸ βάθος μιζέριας καὶ ὑποβαθμίσεως, καὶ μάλιστα ἐντὸς περιόδου πενήντα ἐτῶν ἀκόμη» [54].

Γ8ζ. «Δέν ύποκρίνομαι ότι ό περιορισμός τών γεννήσεων είναι ό μόνος τρόπος με τόν όποϊον μπορεί νά παρεμποδισθεϊ ή αύξηση τοῦ πληθυσμοῦ. Ὑπάρχουν κι ἄλλοι, τοὺς όποϊοὺς, κάποιος πρέπει νά ύποθέσει, οἱ ἀντίπαλοι τοῦ περιορισμοῦ τών γεννήσεων θά προτιμοῦσαν. **Ὁ πόλεμος, καθὼς σχολίασα πρὸ ὀλίγου, μέχρι τώρα ἦταν ἀπογοητευτικός σ' αὐτὸ τὸ θέμα, ἀλλ' ἴσως ὁ βακτηριολογικὸς πόλεμος ἀποδειχθεϊ περισσότερο ἀποτελεσματικός.** Ἐάν ὁ Μαῦρος Θάνατος [πανώλη] μποροῦσε νά διαδίδεται σ' ὅλον τὸν κόσμο μιὰ φορὰ σὲ κάθε γενεά, οἱ ἐπιζώντες θά μποροῦσαν νά ἀναπαράγονται ἔλευθέρως, δίχως νά γεμίζουν τὸν κόσμο πάρα πολὺ. Δέν θά ὑπῆρχε τίποτε σὲ τοῦτο ποὺ νά προσβάλλει τὴ συνείδηση τών εὐλαβεστάτων ἢ νά περιορίσει τὴ φιλοδοξία τών ἐθνικιστῶν. **Οἱ περιστάσεις θά ἦταν κάπως δυσάρεστες, ἀλλὰ καὶ τί μ' αὐτό; Οἱ πραγματικῶς ὑψηλόφρονες ἄνθρωποι εἶναι ἀδιάφοροι γιὰ τὴν εὐτυχία, ἰδιαιτέρως τών ἄλλων [...]** Αὐτοὶ οἱ προβληματισμοὶ ἀποδεικνύουν ότι **μιὰ ἐπιστημονικὴ παγκόσμια κοινωνία δέν μπορεῖ νά εἶναι σταθερὴ, ἂν δέν ὑπάρχει μιὰ παγκόσμια κυβέρνηση**» [55].

1. http://infowars.wikia.com/wiki/The_Scientific_Outlook
2. http://infowars.wikia.com/wiki/The_Impact_Of_Science_On_Society
3. <http://www.informationliberation.com/?id=22599>
4. <http://www.archive.org/search.php?query=Bertrand%20Russell%20AND%20collection%3Auniversallibrary>
5. http://www.google.com/search?tbo=p&tbm=bks&q=inauthor:Bertrand+inauthor:Russell&num=40&lr=lang_en

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΕΛΟΥΣ

Γιὰ διευκόλυνση τών ἀναγνωστῶν καὶ ἐρευνητῶν δέν χρησιμοποιήσαμε τίς συνήθειες μεθόδους βιβλιογραφικῆς παραπομπῆς (αὐτόθι, ἔνθ' ἀνωτ. κ.λπ.), ἀλλὰ σὲ κάθε ὑποσημείωση ἐπαναλάβαμε πλήρη τὰ στοιχεῖα τῆς παραπομπῆς.

1. Τὴν κατὰ Ράσσελ διαφορετικότητα τῆς ἐκπαίδευσης στὸ τωρινὸ καὶ τὸ Παγκόσμιο Κράτος ἐπισημαίνει καὶ ὁ William Bruneau λέγοντας τὰ ἑξῆς, θέση ποὺ ὅμως νομίζουμε μερικῶς ἐσφαλμένη : *“Russell thought that the ‘education of the citizen’ must take priority over education of the “individual” until such time as there is a world government and a world-wide system of schooling, as free as possible of parochial, dogmatic, and propagandistic teaching”* (W. BRUNEAU, Review: CHRIS SHUTE, Bertrand Russell: “Education as the Power of Independent Thought”, *Russell: the Journal of Bertrand Russell Studies 23 (summer 2003) 72, ὑποσημ.4*). Ἀντιθέτως, ὁ ἴδιος ὁ Ράσσελ ἐπισημαίνει ὅτι στὸ Παγκόσμιο Κράτος ἡ παιδεία θά εἶναι αὐστηρῶς ἐλεγχόμενη καὶ μόνο κατὰ τόπους ὁμοιόμορφη, καὶ ὄχι ἐξατομικευμένη, «individualistic»· ἔτσι θά ὑπάρξει παγκόσμια εἰρήνη. Βλ. τὴν ἐδῶ παράγραφο §Γ1 καὶ τὰ ἐκεῖ χωρῖα.
2. Ἀποσπάσματα συλλεγμένα ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ἁγίου, *Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος*, ἄνευ ἀκριβοῦς παραπομπῆς, ἐκ τοῦ διαδικτύου.
3. Ὁ Ράσσελ στὸν πρόλογο τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔργου του *The Scientific Outlook*, ἐκδόσεως τῶν Allen and Unwin, Woking καὶ London τοῦ ἔτους 1954, σημειώνει ὅτι ἔχει κάνει ἀλλαγές σὲ σχέση με τὴν ἀρχικὴ ἐκδοση (1931) καὶ ἐπισημαίνει τὴν ὁμοιότητα τῶν προβλέψεων του με αὐτὲς τῶν βιβλίων τοῦ A. Huxley (*Brave New World*, 1931) ἀλλὰ καὶ τοῦ James Burnham (*The Managerial Revolution*, 1941)· ὁμιλεῖ δὲ περὶ «τῶν φόβων του» (;). Γράφει **στὴ σελ. 7** τὰ ἑξῆς : *“The material of the last few chapters may seem now more familiar than at the time of the first edition, since it has been popularized in two widely read books [...] I do not suggest that my book had any influence on either of these, but the parallels are interesting, and will, I hope, persuade the reader that my fears are more than an individual phantasy.”* Πάντως, ἐμεῖς δὲν διαπιστώσαμε κανένα ... «φόβο» σὲ ὅσα (ἀντιθέτως) ὑποστηρικτικὰ ἐνὸς νέου ἀπολυταρχικοῦ κράτους γράφει με ἄνεση ὁ Ράσσελ, σὰν νὰ ἐπρόκειτο περὶ φυσιολογικῆς ἐξελίξεως τῆς ἱστορίας, ὅπως φαίνεται καὶ στὰ ἐδῶ γραφόμενα.
4. **Β' Πέτρ. 2, 18.19**· «... ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὄντως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους, ἐλευθεριαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ὧ γὰρ τις ἠττηται, τούτω καὶ δεδούλωται».
5. Κατὰ τὸν Ράσσελ τὰ παιδιά καὶ ὄχι οἱ σαρκικὲς σχέσεις, *“are the true purpose of marriage, which should therefore be not regarded as consummated until such time as there is a prospect of children.”* *Marriage and Morals*, Routledge,

London and New York 2009 (Taylor and Francis e-Library 2009), σελ. 102. Εύρεθὲν στὸ STANLEY HAUERWAS, "Sex and Politics: Bertrand Russell and 'Human Sexuality'", *Christian Century*, April 19, 1978, σελ. 417-422.

6. Ὁ φίλος τοῦ Ράσσελ συγγραφεὺς T.S. Eliot (1888-1965) ἔγραψε τὸ 1927 στὸ Ράσσελ χαρακτηριστικὰ γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ Ράσσελ, "Why I'm not a Christian" τὰ ἐξῆς: «Μόλις διάβασα τὸ μικρὸ φυλλάδιό σου γιὰ τὸ Χριστιανισμό. Μὲ κάποια λύπη. Ὅλοι οἱ λόγοι ποὺ προτάσσεις ἦταν γνωστοὶ σ' ἐμένα, νομίζω, στὴν ἡλικία τῶν ἑξὶ ἢ ὀκτώ ἐτῶν· καὶ ὁμολογῶ ὅτι τὸ φυλλάδιό σου μοῦ φαίνεται ἔργο παιδιιάστικης γκάφας. Ἀλλ' ἐγὼ ἀνατράφηκα ὡς Ἀθεϊστὴς καὶ ἐσὺ τεκμηριωμένα ἀνατράφηκες – κι ἀκόμη παραμένεις - ἕνας Εὐαγγελικὸς. Γιατί δὲν προσκολλᾶσαι στὰ μαθηματικά;». *Letter from Eliot to Russell, dated June 22, 1927; Original in the Russell Archive, McMaster University. Ἐμμέσως ἀπὸ τὸ JACK PITT, "Russell on Religion", International Journal for Philosophy of Religion, vol. 6, n. 1 (1975) 41.*

7. B. Russell, *Why I am not a Christian, and other essays on religion and related subjects*, Simon and Schuster, New York 1957, σελ. 30.

8. Ν. ΜΑΤΣΟΥΚΑ, *Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας, Φιλοσοφικὴ καὶ Θεολογικὴ Βιβλιοθήκη 6*, ἐκδ. Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1997[6], σελ. 405: «Ἄλλωστε ἡ ἐμμονὴ του [τοῦ Russell] στὴν ἀποσπασματικὴ θεώρηση τῶν προβλημάτων τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς μὲ βάση τὰ μαθηματικά καὶ τίς φυσικὲς ἐπιστῆμες δὲν τοῦ ἔδιναν μεγάλα περιθώρια ἄλλων πτήσεων ἢ δημιουργίας ἐνός φιλοσοφικοῦ συστήματος. Πάντως στὴ νεότητά του ἦταν πλατωνικὸς, δεχόμενος πὼς οἱ καθολικὲς ιδέες καὶ οἱ μαθηματικοὶ τύποι εἶναι ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τὴν ἐμπειρία. Ἀργότερα ἀπέρριψε τίς θέσεις αὐτέσ κι ἔγινε αὐστηρὸς θετικιστὴς». Μ. ΚΟΗΛ, "Russell on the utility of religion: Copleston's critique", *Philosophy of Religion* 22 (1987) 69: "Contra Copleston, I will show that Russell did systematically dissociate what he regarded as valuable in religion. In addition I will suggest that - although he became famous in his later years as the great patron of non-theistic humanism - Russell once did have a profound Platonic philosophy of religion, a philosophy eloquently expressed in 'The Essence of Religion'". Περὶ τῆς μεταβάσεως τοῦ Ράσσελ ἀπὸ τὸ θεϊσμὸ στὸ δεῖσμὸ, βλ. αὐτόθι, σελ. 70ἔ.

9. Bertrand Russell, *The Scientific Outlook*, Unwin Brothers Ltd, Woking and London, 1954[3], σελ. 219: "The advantages to be derived from an organized world State are great and obvious. There will be, in the first place, security against war and a saving of almost the whole effort and expense now devoted to competitive armaments: there will be, one must suppose, a single highly efficient fighting machine, employing mainly aeroplanes and chemical methods of warfare, which will be quite obviously irresistible, and will therefore not be resisted."

10. *Unpopular Essays*, Routledge, Oxon and New York 2009 (Taylor and Francis e-Library 2009), σελ. 37: "In either case, it will be a world in which successful rebellion will be impossible. Although, of course, sporadic assassination will still be liable to occur, the concentration of all important weapons in the hands of the victors will make them irresistible, and there will therefore be secure peace. Even if the dominant nation is completely devoid of altruism, its leading inhabitants, at least, will achieve a very high level of material comfort, and will be freed from the tyranny of fear. They are likely, therefore, to become gradually more good-natured and less inclined to persecute. Like the Romans, they will, in the course of time, extend citizenship to the vanquished. There will then be a true world state, and it will be possible to forget that it will have owed its origin to conquest. Which of us, during the reign of Lloyd George, felt humiliated by the contrast with the days of Edward I? A world empire of either the US or the USSR is therefore preferable to the results of a continuation of the present international anarchy."

11. *The Scientific Outlook*, Unwin Brothers Ltd, Woking and London, 1954[3], σελ. 225: "If we are to justify any particular form of individual liberty in the scientific society of the future, we shall have to do it on the ground, that that form of liberty is for the good of society as a whole, but not in most cases on the ground that the acts concerned affect nobody but the agent."

12. *Education and the Social Order*, Routledge, London and New York 2002 (digital printing 2004), σελ. 140: "It must, I think, be admitted that a certain amount of uncompensated propaganda is necessary for the minimum of social cohesion. While there may be occasions when law-breaking is a duty, they are a few, and on the whole respect for the law is desirable. If wars are ever to be avoided, there will have to be international machinery to settle disputes, and it will be necessary to teach respect for the body that makes the settlements."

13. *The Impact of Science on Society*, Routledge, London-New York 1998, σελ. 40ἔ: "I think the subject which will be of most importance politically is mass psychology [...] Its importance has been enormously increased by the growth of modern methods of propaganda. Of these the most influential is what is called 'education.' Religion plays a part, though a diminishing one; the press, the cinema, and the radio play an increasing part [...] It may be hoped that in time anybody will be able to persuade anybody of anything if he can catch the patient young and is provided by the State

with money and equipment [...] Various results will soon be arrived at. First that the influence of home is obstructive. Second, that not much can be done unless indoctrination begins before the age of ten. Third, that verses set to music and repeatedly intoned are very effective. Fourth, that the opinion that snow is white must be held to show a morbid taste for eccentricity. But I anticipate. It is for future scientists to make these maxims precise and discover exactly how much it costs per head to make children believe that snow is black, and how much less it would cost to make them believe it is dark grey."

14. *The Impact of Science on Society*, Routledge, London-New York 1998, σελ. 41: "Although this science will be diligently studied, it will be rigidly confined to the governing class. The populace will not be allowed to know how its convictions were generated. When the technique has been perfected, every government that has been in charge of education for a generation will be able to control its subjects securely without the need of armies or policemen."

15. *The Impact of Science on Society*, Routledge, London-New York 1998, σελ. 61: "Scientific societies are as yet in their infancy [...] It is to be expected that advances in physiology and psychology will give governments much more control over individual mentality than they now have even in totalitarian countries. Fichte laid it down that education should aim at destroying free will, so that, after pupils have left school, they shall be incapable, throughout the rest of their lives, of thinking or acting otherwise than as their schoolmasters would have wished".

16. *The Impact of Science on Society*, Routledge, London-New York 1998, σελ. 62: "Diet, injections, and injunctions will combine, from a very early age, to produce the sort of character and the sort of beliefs that the authorities consider desirable, and any serious criticism of the powers that be will become psychologically impossible."

17. *The Impact of Science on Society*, Routledge, London-New York 1998, σελ. 63: "Gradually, by selective breeding, the congenital differences between rulers and ruled will increase until they become almost different species. A revolt of the plebs would become as unthinkable as an organized insurrection of sheep against the practice of eating mutton."

18. *Scientific Outlook*, Unwin Brothers Ltd, Woking and London, 1954[3], σελ. 251ε: "In like manner, the scientific rulers will provide one kind of education for ordinary men and women, and another for those who are to become holders of scientific power. Ordinary men and women will be expected to be docile, industrious, punctual, thoughtless, and contented. Of these qualities, probably contentment will be considered the most important. In order to produce it, all the researches of psycho-analysis, behaviourism, and biochemistry will be brought into play [...] Almost all will be normal, happy, healthy boys and girls. Their diet will not be left to the caprices of parents, but will be such as the best biochemists recommend. They will spend much time in the open air, and will be given no more book-learning than is absolutely necessary. Upon the temperament so formed, docility will be imposed by the methods of the drill-sergeant, or perhaps by the softer methods employed upon Boy Scouts. All the boys and girls will learn from an early age to be what is called 'co-operative,' i.e., to do exactly what everybody is doing. Initiative will be discouraged in these children, and insubordination, without being punished, will be scientifically trained out of them."

19. *Scientific Outlook*, Unwin Brothers Ltd, Woking and London, 1954[3], σελ. 251: "Except for the one matter of loyalty to the World State and to their own order, members of the governing class will be encouraged to be adventurous and full of initiative. It will be recognized that it is their business to improve scientific technique, and to keep the manual workers contented by means of continual new amusements. As those upon whom all progress depends, they must not be unduly tame, nor so drilled as to be incapable of new ideas. Unlike the children destined to be manual workers, they will have personal contact with their teacher, and will be encouraged to argue with him."

20. *Scientific Outlook*, Unwin Brothers Ltd, Woking and London, 1954[3], σελ. 257: "On those rare occasions, when a boy or girl who has passed the age at which it is usual to determine social status shows such marked ability as to seem the intellectual equal of the rulers, a difficult situation will arise, requiring serious consideration. If the youth is content to abandon his previous associates and to throw in his lot whole-heartedly with the rulers, he may, after suitable tests, be promoted, but if he shows any regrettable solidarity with his previous associates, the rulers will reluctantly conclude that there is nothing to be done with him except to send him to the lethal chamber before his ill-disciplined intelligence has had time to spread revolt. This will be a painful duty to the rulers, but I think they will not shrink from performing it."

21. *Education and the Social Order*, Routledge, London and New York 2002 (digital printing 2004), σελ. 150ε: "The most enlightened also admit classification by intelligence tests. But even the most enlightened like everything cut and dried, and forget the quality of individual life which makes each human being different from every other. For this reason there is a danger lest education officials should encourage a uniformity towards which, in any case, the world is

tending. This is an administrative problem, and it has an administrative solution, namely, devolution. If there were a world-government, it would no doubt exercise a certain degree of supervision over all education: it would forbid excessive teaching of local patriotism, and it might prohibit doctrines which it considered subversive. But in all other respects it would, no doubt, leave education to be organised locally. If it were inspired by a scientific spirit, it would also permit various experiments in new methods [...] It is to the growth of the experimental spirit that we must look for the toleration of loopholes and exceptions in the scientific State. Without loopholes and exceptions, there will be little progress and insufficient diversity; but this, I think, may come to be believed by officials when they have all had a sound scientific education, not only in physics and chemistry, but also in biology. Individualism, although it is important not to forget its just claims, needs, in a densely populated industrial world, to be more controlled, even in individual psychology, than in former times. Very few men in an industrial society are independent units in their work; the vast majority belong to organisations, and have to carry out their portion of a collective undertaking. A sense of citizenship, of social co-operation, is therefore more necessary than it used to be; but it remains important that this should be secured without too great a diminution of individual judgement and individual initiative."

22. *Scientific Outlook*, Unwin Brothers Ltd, Woking and London, 1954[3], σελ. 215έ. "The experiment is still in progress, and only a rash man would venture to predict whether it will succeed or fail; the attitude both of friends and enemies towards it has been singularly unscientific. For my part, I am not anxious to appraise the good or evil in the Soviet system, but merely to point out those elements of deliberate planning which make it so far the most complete example of a scientific society. In the first place, all the major factors of production and distribution are controlled by the State; in the second place, all education is designed to stimulate activity in support of the official experiment; in the third place, the State does what it can to substitute its religion for the various traditional beliefs which have existed within the territory of the U.S.S.R.; in the fourth place, literature and the Press are controlled by the Government, and are such as are thought likely to help it in its constructive purposes; in the fifth place, the family, in so far as it represents a loyalty which competes with loyalty to the State, is being gradually weakened; in the sixth place, the Five Year Plan is bending the whole constructive energies of the nation to the realization of a certain economic balance and productive efficiency, by means of which it is hoped that a sufficient degree of material comfort will be secured for everyone."

23. *Scientific Outlook*, Unwin Brothers Ltd, Woking and London, 1954[3], σελ. 217έ. "In countries long accustomed to democracy, the empire of these oligarchies may be concealed behind democratic forms, as was that of Augustus in Rome, but elsewhere their rule will be undisguised. If there is to be scientific experimentation in the construction of new kinds of societies, the rule of an oligarchy of opinion is essential. It may be expected that there will be conflicts between different oligarchies, but that ultimately some one oligarchy will acquire world dominion, and will produce a world-wide organization as complete and elaborate as that now existing in the U.S.S.R."

24. *Free Thought and Official Propaganda*, Watts & Co, London 1922, σελ. 23. "Apparently it has not occurred to any one that a "good American," like a "good German" or a "good Japanese," must be, pro tanto, a bad human being. A "good American" is a man or woman imbued with the belief that America is the finest country on earth, and ought always to be enthusiastically supported in any quarrel. It is just possible that these propositions are true; if so, a rational man will have no quarrel with them. But if they are true, they ought to be taught everywhere, not only in America. It is a suspicious circumstance that such propositions are never believed outside the particular country which they glorify. Meanwhile the whole machinery of the State, in all the different countries, is turned on to making defenceless children believe absurd propositions the effect of which is to make them willing to die in defence of sinister interests under the impression that they are fighting for truth and right."

25. *Education and the Social Order*, Routledge, London and New York 2002 (digital printing 2004), σελ. 152. "So long as this form of disharmony persists, the world cannot enjoy the advantages which science and technical skill have made possible. The disharmony between nations is encouraged by education in the present day, and could be brought to an end by the introduction of internationalist propaganda in schools. This, however, is hardly possible without a previous victory of political internationalism. Education can consolidate political achievements, but is not likely to cause them so long as it is controlled by national States."

26. *Education and the Social Order*, Routledge, London and New York 2002 (digital printing 2004), σελ. 151. "If a man's life is to be satisfactory, whether from his own point of view or from that of the world at large, it requires two kinds of harmony: an internal harmony of intelligence, emotion, and will, and an external harmony with the wills of the others."

In both these respects, existing education is defective. Internal harmony is prevented by the religious and moral teaching given in infancy and youth, which usually continues to govern the emotions but not the intelligence in later life [...] This can be done in private schools on a small scale, but without the co-operation of the State it cannot be done on a sufficient large scale to produce results having other than experimental importance."

27. *Education and the Social Order*, Routledge, London and New York 2002 (digital printing 2004), σελ. 152: *"All these evils arise from one source, that, while our technique demands co-operation of the whole human race as a single producing and consuming unit, our passions and our political beliefs persist in demanding competition. Our world is a mad world. Ever since 1914 it has ceased to be constructive, because men will not follow their intelligence in creating international co-operation, but persist in retaining the division of mankind into hostile groups."*

28. *A fresh look at empiricism: 1927-42 (Collected Papers of Bertrand Russell)*, ed. by John Greer Slater and Peter Köllner, Routledge, London and New York, σελ. 387: *"Our sense of obligation to the community is enormously greater than it formerly was; this is due to various causes, all of which have their root in science. The power of the State over the individual is greater than it used to be owing to the closer organization of society and the better machinery for the detection of crime. Education is a potent means of propaganda for the State, enabling people in later life to read the newspapers and thus become susceptible to any point of view which the holders of power desire to promote. Society is, in a word, more organic than it used to be, and a man's professional activities are consequently less anarchic than they were in former times. For the moment we do not reap the full benefit of this owing to the division of the powerful sections of mankind into mutually suspicious nations, but if, as seems probable, a world government is ultimately achieved the increased possibilities of direction from the centre will become highly beneficial. I think one must expect that the Government will continue to acquire an increasing control over the lives of individuals as it has done during the past century. The result may possibly be a dwarfing of the individual in comparison with the community. This in itself might be regrettable, but scientific technique undoubtedly makes anarchic conduct more dangerous to the community than it used to be, and therefore makes some diminution of individual liberty inevitable"*

29. *The Practice and Theory of Bolshevism*, Allen & Unwin, London 1949, σελ. 74: *"Religion is a set of beliefs held as dogmas, dominating the conduct of life, going beyond or contrary to evidence, and inculcated by methods which are emotional or authoritarian, not intellectual."*

30. *Why I am not a Christian*, ed. Paul Edwards, Allen & Unwin, London 1957, σελ. 29.27: *"Religion is based [...] primarily and mainly upon fear. Fear is the basis of the whole thing - fear of the mysterious, fear of defeat, fear of death. Fear is the parent of cruelty, and therefore it is no wonder if cruelty and religion go hand in hand [...] The more intense has been the religion of any period and the more profound has been the dogmatic belief, the greater has been the cruelty and the worse has been the state of affairs."*

31. *Free Thought and Official Propaganda*, Watts & Co, London 1922, σελ. 10: *"I am myself a dissenter from all known religions, and I hope that every kind of religious belief will die out. I do not believe that, on the balance, religious belief has been a force for good. Although I am prepared to admit that in certain times and places it has had some good effects, I regard it as belonging to the infancy of human reason, and to a stage of development which we are now outgrowing."*

32. *The basic writings of Bertrand Russell*, Routledge, London and New York 2003, σελ. 67: *"... that man is the product of causes which had no prevision of the end they were achieving; that his origin, his growth, his hopes and fears, his loves and his beliefs, are but the outcome of accidental collocations of atoms; that no fire, no heroism, no intensity of thought and feeling, can preserve an individual life beyond the grave; that all the labors of the ages, all the inspiration, all the noonday brightness of human genius are destined to extinction in the vast death of the solar system; that the whole temple of man's achievement must inevitably be buried beneath the debris of a universe in ruins - all these things, if not quite beyond dispute, are so nearly certain, that no philosophy which rejects them can hope to stand. Only within the scaffolding of these truths, only on the firm foundation of unyielding despair, can the soul's habitation henceforth be safely built."* Εὐρεθὲν μέσῳ τοῦ L. L. CLOVER, *Evil Spirits Intellectualism and Logic*, Louisiana Missionary Baptist Institute and Seminary, Minden-Louisiana 1974, σελ. 55.

33. *Principles of Social Reconstruction*, Allen and Unwin, London 1916, σελ. 141: *"If a religious view of life and the world is ever to reconquer the thoughts and feelings of free-minded men and women, much that we are accustomed to associate with religion will have to be discarded. The first and greatest change that is required is to establish a morality of initiative, not a morality of submission, a morality of hope rather than fear, of things to be done rather than of*

things to be left undone. It is not the whole duty of man to slip through the world so as to escape the wrath of God [...] The religious life that we must seek will not be one of occasional solemnity and superstitious prohibitions, it will not be sad or ascetic, it will concern itself little with rules of conduct. It will be inspired by a vision of what human life may be, and will be happy with the joy of creation living in a large free world of initiative and hope. It will love mankind, not for what they are to the outward eye, but for what imagination shows that they have it in them to become.”

34. Russell on religion: selections from the writings of Bertrand Russell, ed. By Louis Greenspan and Stefan Andersson, Routledge, London and New York 1999(Taylor and Francis e-Library 2002), σελ. 28έ. “Religion has three main aspects. In the first place, there are a man's serious personal beliefs, insofar as they have to do with the nature of the world and the conduct of life. In the second place there is theology. In the third place there is institutionalized religion, i.e., the churches. The first of these aspects is somewhat vague, but the word "religion" is coming more and more to be used in this sense [...] What makes my attitude towards religion complex is that, although I consider some form of personal religion highly desirable, and feel many people unsatisfactory through the lack of it, I cannot accept the theology of any well known religion, and I incline to think that most churches at most times have done more harm than good.”

35. Education and the Social Order, Routledge, London and New York 2002 (digital printing 2004), σελ. 10. “In this world of flux men bear their part as causes of change, and in the consciousness of themselves as causes they exercise will and become aware of power. Knowledge, emotion, and power, all these should be widened to the utmost in seeking the perfection of the human being. Power, Wisdom, and Love, according to traditional theology, are the respective attributes of the Three Persons of the Trinity, and in this respect at any rate man made God in his own image. In this we are thinking of man as an individual. We are considering him as he has been considered by Buddhists, Stoics, Christian saints, and all mystics.”

36. Μιά από τις πολλές έλλείψεις τής άγγλικής γλώσσας είναι και ή έλλειψη διακεκριμένων λέξεων για τις δύο διαφορετικές έννοιες τής άγάπης και του έρωτος (σημ. έπιμελητοϋ).

37. B. RUSSELL, On Ethics, Sex, and Marriage, ed. Al Seckel, Prometheus Books, New York 1987 , σελ. iv “Russell could see nothing wrong in sexual relations before marriage, and he advocated temporary childless marriages for most university students. It is wrong to regard Russell as an enemy of the institution of marriage, though he did object to continuing a marital relationship when no love was left. What shocked people a great deal was his remark that a permanent marriage need not exclude a few temporary extramarital affairs.”

38. Bertrand Russell speaks his mind, World Publishing Co., Cleveland and New York 1960, σελ. 66. “I should deal with sexual morality exactly as I would deal with everything else. I should say that if what you are doing does no harm to anybody there's no reason to condemn it. And you shouldn't condemn it merely because some ancient taboo has said that this is wrong. You should look into whether it does harm or not, and that's the basis of sexual morality as of all others.”

39. Πρβλ. σχετικώς ΜΟΝΑΧΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΒΛΙΑΓΚΟΦΤΗ, *Οίκουμενισμός, Νεοειδωλολατρία και Νέα Έποχή*, έκδ. Παρακαταθήκη, Θεσσαλονίκη 2006, σελ. 13. Τήν άρχή αυτή ύποστήριξε δημοσίως και έμφαντικώς, έπαινώντας τον άρχι-σατανιστή μάγο Aleister Crowley, στην έκπομπή *Late Night America*, στο κανάλι PBS τών Η.Π.Α. πρό 35 περίπου έτών ό γνωστός ψυχεδελικός έπίκουρος Καθηγητής τής Ψυχολογίας στο UC Berkeley, ό Timothy Leary.

40. Why I am not a Christian, and other essays on religion and related subjects, Simon and Schuster, New York 1957, σελ. 28.

41. Why I am not a Christian, and other essays on religion and related subjects, Simon and Schuster, New York 1957, σελ. 29.

42. Με τις Alys Pearsall Smith (1894-1901), Dora Black (1921-1932), Patricia Spence (1936-1952) και Edith Finch (1952-1970). Παραλλήλως με τον πρώτο γάμο του διατηρούσε και άλλους δεσμούς, μεταξύ τών όποιων με τις Ottoline Morrell και Constance Malleon.

43. Marriage and Morals, George Allen and Unwin, London 1929, σελ. 54.91έ.92.91.92έ. “... there ought to be no law whatsoever on the subject of obscene publications [...] Lord Campbell's Act, as anyone may discover by reading the debates on it, was directed solely to the suppression of pornography, and it was thought at the time that it had been so drafted as to be incapable of use against other types of literature. This belief, however, was based upon an insufficient appreciation of the cleverness of policemen and the stupidity of magistrates [...] We may therefore, basing ourselves on a mass of historical evidence, lay it down that censorship will be used against works of serious artistic or scientific

merit, while persons whose purpose is purely salacious will always find ways of slipping through the meshes of the law [...] ... publications which are undoubtedly and frankly pornographic would do very little harm if sex education were rational [...] ... frank pornography would do less harm if it were open and unashamed than it does when it is rendered interesting by secrecy and stealth. In spite of the law, nearly every fairly well-to-do man has in adolescence seen indecent photographs, and has been proud of obtaining possession of them because they were difficult to procure.” Εὐρεθέντα μέσω τοῦ FRANK LYNCH, HUGH MCLACHLAN AND CHRISTOPHER NOTTINGHAM, “Bertrand Russell on Pornography”, *The Philosopher*, vol. 85, n.2 (1997).

44. *Principles of Social Reconstruction*, Allen and Unwin, London 1916, σελ. 139: “It is not so much that the creed of the Church is the wrong one. What is amiss is the mere existence of a creed. As soon as income, position, and power are dependent upon acceptance of no matter what creed, intellectual honesty is imperilled. Men will tell themselves that a formal assent is justified by the good which it will enable them to do. They fail to realize that, in those whose mental life has any vigour, loss of complete intellectual integrity puts an end to the power of doing good, by producing gradually in all directions an inability to see truth simply. The strictness of party discipline has introduced the same evil in politics; there, because the evil is comparatively new, it is visible to many who think it unimportant as regards the Church. But the evil is greater as regards the Church, because religion is of more importance than politics, and because it is more necessary that the exponents of religion should be wholly free from taint.”

45. *Principles of Social Reconstruction*, Allen and Unwin, London 1916, σελ. 139: “Property which is only available for those who will support an established institution has a tendency to warp men's judgments as to the excellence of the institution. The tendency is aggravated when the property is associated with social consideration and opportunities for petty power. It is at its worst when the institution is tied by law to an ancient creed, almost impossible to change, and yet quite out of touch with the unfettered thought of the present day. All these causes combine to damage the moral force of the Church.”

46. *Principles of Social Reconstruction*, Allen and Unwin, London 1916, σελ. 140: “If religion is not to be harmful in a world of rapid change, it must, like the Society of Friends, be carried on by men who have other occupations during the week, who do their religious work from enthusiasm, without receiving any payment [...] Except in a quite stationary society, no religious life can be living or a real support to the spirit unless it is freed from the incubus of a professional priesthood.”

47. JACK PITT, “Russell on Religion”, *International Journal for Philosophy of Religion*, vol. 6, n. 1 (1975) 44: “It is Russell's view that with the dissolution of the professional priesthood there would arise religious leaders who would be much closer to common life and less concerned with social irrelevancies. They would be freer of institutional or historical preconceptions concerning moral and religious questions, and there would be less tendency for them to be isolated from their followers. Whether these consequences would in fact follow, there is probably insufficient evidence to know, but his proposal is more harmonious with the moral teachings of religion than an organizational chain of command whose closest analog is to be found in the world's military forces.”

48. *Unpopular Essays*, Routledge, Oxon and New York 2009 (Taylor and Francis e-Library 2009), σελ. 75: “In this connection the orthodox have a curious objection to cremation, which seems to show an insufficient realisation of God's omnipotence. It is thought that a body which has been burnt will be more difficult for Him to collect together again than one which has been put underground and transformed into worms. No doubt collecting the particles from the air and undoing the chemical work of combustion would be somewhat laborious, but it is surely blasphemous to suppose such a work impossible for the Deity. I conclude that the objection to cremation implies grave heresy. But I doubt whether my opinion will carry much weight with the orthodox. It was only very slowly and reluctantly that the Church sanctioned the dissection of corpses in connection with the study of medicine.”

49. *Why I am not a Christian, and other essays on religion and related subjects*, Simon and Schuster, New York 1957, σελ. 178: “It is clear that marriage, as an institution, should only interest the State because of children, and should be viewed as a purely private matter so long as it is childless. It is clear, also, that, even where there are children, the State is only interested through the duties of fathers, which are chiefly financial. Where divorce is easy, as in Scandinavia, the children usually go with the mother, so that the patriarchal family tends to disappear. If, as is increasingly happening where wage-earners are concerned, the State takes over the duties that have hitherto fallen upon fathers, marriage will cease to have any *raison d'être*, and will probably be no longer customary except among the rich and the religious”.

50. *Marriage and Morals*, Routledge, London and New York 2009 (Taylor and Francis e-Library 2009), σελ.133.134: “So long as the world remains divided into competing militaristic states, the substitution of public bodies for parents in education means an intensification of what is called patriotism, i.e., a willingness to indulge in mutual extermination without a moment’s hesitation, whenever the governments feel so inclined. Undoubtedly patriotism, so called, is the gravest danger to which civilization is at present exposed, and anything that increases its virulence is more to be dreaded than plague, pestilence and famine. At present young people have a divided loyalty, on the one hand to their parents, on the other to the State. If it should happen that their sole loyalty was to the State, there is grave reason to fear that the world would become even more bloodthirsty than it is at present. I think, therefore, that so long as the problem of internationalism remains unsolved, the increasing share of the State in the education and care of children has dangers so grave as to outweigh its undoubted advantages [...] The family is decaying fast, and internationalism is growing slowly. The situation, therefore, is one which justifies grave apprehensions. Nevertheless, it is not hopeless, since internationalism may grow more quickly in the future than it has done in the past.”

51. *Education and the Social Order*, Routledge, London and New York 2002 (digital printing 2004), σελ. 131: “Until recent times women had little opportunity of making an independent living, and were therefore forced to be dependent upon husbands or male relatives. The patriarchal family, involving support of wives and descent in the male line, led naturally to insistence on virtue in wives, enforced by very severe ethical and religious sanctions, and usually, in early civilisations, by the death penalty for women guilty of adultery. While the legal penalty became lighter, and finally disappeared except in a few outlying regions such as New York State, the ethical and religious censure remained. This part of the conventional code, as we saw, is incompatible, in practice though not in theory, with the claim for the equality of women with men. Where women can earn their own living, their claim to equality is irresistible. Frantic efforts are made to prevent married women from obtaining employment, but it is not to be supposed that these efforts can have much permanent success. There will also be an increasing number of ways in which a woman can make a living without being of impeccable virtue from a conventional standpoint. The existing moral code, therefore, is in process of breaking down from economic causes. Falling birth-rates, combined with militarism, are giving to the State an increasing interest in the welfare of children, since it is wasteful, from the governmental point of view, for a male to die before he is old enough to be killed on the battle field. Where economic causes combine to diminish the virtue of women, and to increase the share of the State in the maintenance of children, it is clear that the importance of fathers must diminish, and with it all those sentiments and moral precepts that are bound with the patriarchal family. At present, parents and the State combine in thinking it good for children to be taught an outlook on sexual matters which comes from the past, and is not well adapted to the world of the present. This is an example of the conservatism of sentiment where sex and family are concerned. This conservatism is especially strong as regards education, since most people are of opinion that it can do the young no harm to be taught a very strict morality. Education, therefore, tends to prevent societies from adapting themselves to new needs as quickly as they ought, and causes many adult men and women to feel a horror, derived from their early training, in regard to things which it would be well to accept as a matter of course.”

52. *Why I am not a Christian*, ed. Paul Edwards, Allen & Unwin, London 1957, σελ. 121: “Assuming the break-up of the family and the establishment of rationally conducted State institutions for children, it will probably be found necessary to go a step further in the substitution of regulation for instinct. Women accustomed to birth control and not allowed to keep their own children would have little motive for enduring the discomfort of gestation and the pain of child-birth. Consequently in order to keep up the population it would probably be necessary to make child-bearing a well-paid profession, not of course to be undertaken by all women or even by a majority, but only by a certain percentage who would have to pass tests as to their fitness from a stockbreeding point of view. What tests should be imposed upon sires and what proportion they should form of the male population are questions which we are not yet called upon to decide.”

53. *A fresh look at empiricism: 1927-42 (Collected Papers of Bertrand Russell)*, ed. by John Greer Slater and Peter Köllner, Routledge, London and New York, σελ. 387: “Given a greater knowledge of heredity than we at present possess, it would, of course, be possible to improve the breed almost indefinitely. The best twenty-five per cent of each generation of women might be set apart for maternity, and the best one per cent of each generation of men; this would require, of course, a complete revolution in all our moral ideas as regards marriage and the family. It does not seem likely that the western nations would adopt any such plan except in some great emergency, but one could imagine it adopted by Japan, with the result that in a century the Japanese race would become physically and

intellectually so enormously superior to all others as to be able to acquire world dominion, Fear then might terrify the western nations into imitation.”

54. *The Impact of Science on Society*, Routledge, London-New York 1998, σελ. 116 · *“The nations which at present increase rapidly should be encouraged to adopt the methods by which, in the West, the increase of population has been checked. Educational propaganda, with government help, could achieve this result in a generation. There are, however, two powerful forces opposed to such a policy: one is religion, the other is nationalism. I think it is the duty of all who are capable of facing facts to realise, and to proclaim, that opposition to the spread of birth control, if successful, must inflict upon mankind the most appalling depth of misery and degradation, and that within another fifty years or so.”*

55. *The Impact of Science on Society*, Routledge, London-New York 1998, σελ. 116ξ· *“I do not pretend that birth control is the only way in which population can be kept from increasing. There are others, which, one must suppose, opponents of birth control would prefer. War, as I remarked a moment ago, has hitherto been disappointing in this respect, but perhaps bacteriological war may prove more effective. If a Black Death could be spread throughout the world once in every generation survivors could procreate freely without making the world too full. There would be nothing in this to offend the conscience of the devout or to restrain the ambition of nationalists. The state of affairs might be somewhat unpleasant, but what of it? Really high-minded people are indifferent to happiness, especially other people's [...] These considerations prove that a scientific world society cannot be stable unless there is a world government.”*